

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 56

ZIMA 2022

Na stožár stoupá národní vlajka, zní česká hymna, spolu se sportovcem je dojatý celý národ, leckomu se derou slzy do očí. Sportovní úspěch na mezinárodní úrovni patří mezi nejemotivnější společně sdílené zážitky. Politici, sportovní funkcionáři i reportéři vyzdvihují národní hrdost a často i zásluhy systému. Ovšem v nám blízkém lyžování stojí za úspěchy sportovců především rodiče. Jejich obětavost, zarputilost, víra ve schopnosti dítěte, omezení vlastního života a v neposlední řadě velké finanční výdaje vedou v několika vzácných případech k vychování šampiona. Za každým úspěchem najdeme i příběh rodičů. Nejinak tomu bylo u nadějně juniorky Viktorie Vydrové z lyžařského oddílu Janské Lázně. Jako osmnáctiletá jela předjezd závodu Světového poháru v obřím slalomu žen v březnu 2019 ve Špindlerově Mlýně. Obětavým rodičům nadějných lyžařů jako poděkování i pro inspiraci ostatním věnujeme toto vydání Veselého výletu.

Z	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 3
D	Malá Úpa	str. 6–7
	Pec pod Sněžkou	str. 8–11
A	SkiResort Černá hora–Pec	str. 12–13
	Mapa východních Krkonoš	uprostřed
R	Špindlerův Mlýn	str. 5, 16–17
M	Janské Lázně	str. 18–20
	Horní Maršov	str. 21
A	Žacléř	str. 22–23
	Doporučujeme osvědčené služby	str. 24
	Paměť Krkonoš	str. 25–28

Nenápadný fotograf na trati obřího slalomu.

 Audi FIS SKI WORLD CUP
ŠPINDLERŮV MLÝN
8.-9. 3. 2019

V cíli se postaral o lyžařské boty. ►

Nejlepší lyžařka světa se svým týmem.

Sofie Goggia z italského týmu nedokončila 1. kolo.

Nejšťastnější otec mezi lyžaři

Minulé lyžařské závody Světového poháru žen ve Špindlerově Mlýně se 8. a 9. března 2019 opravdu povedly. Vedle skvělé organizace pomohly výborné sněhové podmínky a krásné počasí. Stejně jako v předchozích ročnících 2005, 2008 a 2011 dostal Veselý výlet možnost dění kolem nejlepších lyžařek světa jako výjimečnou krkonošskou událost dokumentovat. Máme totiž protekci, mezi hlavními organizátory je Danuta Štrougalová, která pochází z našeho údolí pod Sněžkou. Od mládí jsme spolu lyžovali a zůstali přáteli, i když Danka žije „až v hodinu vzdáleném“ Špindlerově Mlýně. Tentokrát jsme požádali o akreditaci fotografa přímo u branek na trati, abych mohl zachytit nejen lyžařky, ale i dění před a v průběhu závodu. Po proškolení organizátory jsem musel zaujmout devadesát minut před začátkem obřího slalomu zvolené místo a bez přecházení tam vydržet do projetí poslední závodnice. Tedy skoro tři hodiny. Vybral jsem si pasáž tratě s největším spádem uprostřed Velkého Hanku. Po ledovém povrchu se dalo pohybovat jen na mačkách. Ostatní fotografové přešli na druhou stranu sjezdovky, jeden měl na botách pouze nesmeky a trochu jsem se o něho bál, když uklouzl a jel sto metrů až na mírnější úsek před Malým Hankem. Nejspíš si všichni vybrali pravou stranu svahu kvůli světlu, ale mně záleželo na autentickém pozadí údolí Svatého Petra. Před průjezdem prvního předjezdce na mé místo přišel ještě jeden fotograf. Překvapivě neměl dlouhý objektiv jako my ostatní. Pozdravili jsme se a anglicky pochválili trať i vydařené jasné mrazivé počasí. Kolega s výrazným knírem si stejně jako já krátíl čas srkáním horkého čaje z donesené termosky a proklepáváním prochladlých rukou. Konečně bylo odstartováno první kolo obřího slalomu, nejlepší dívky jedou v rychlém sledu hned na začátku. Neměl jsem čas sledovat okolí. Jenže potom sedmnáctá ve startovním pořadí skvělá Italka Sofie Goggia, známá svými emotivními projevy, vyjela z trati přímo u nás. Když se kolem naštanva pomalu sunula po hranách lyží dolů, pozdravila se s mým sousedem. Proč? Otočil jsem teleobjektiv na jeho akreditační kartu fotografa zavěšenou na krku. Cvak, zvětšení na monitoru a čtu Jeff Shiffrin. Nenápadný pán je otec nejslavnější lyžařky světa. Hned se mi to v hlavě spojilo. Poznali jsme osobně i zprostředkovaně mnoho rodičů usilujících, aby se jejich dcera nebo syn stali lyžařskými šampiony, a tomuto tátovi se to podařilo vrchovatě. Koukal jsem na nejšťastnějšího lyžařského otce na světě, který to ovšem na sobě vůbec nedal znát. Mikaela Shiffrinová skončila v prvním kole obřáku „až“ čtvrtá, ve druhém kole se posunula na třetí místo. Vyhrála Petra Vilhová za obrovského jásotu početných slovenských fanoušků. Já už si ale více všiml kolegy ze svahu Jeffa Shiffrina. Po dojetí druhého kola přinesl dceři v cíli tenisky a převzal červené lyžáky. Tak jak to dělají tisíce rodičů po dojezdu svých dětí v celém lyžařském světě. Stál bez povšimnutí opodál, zatímco se Mikaela na stupních vítězů fotografovala se svým podpůrným týmem a pak poskytovala rozhovory. Ukrytý úplně vzadu pozoroval ve velkém stanu tiskovku tří nejlepších závodnic. Do povědomí české lyžařské veřejnosti se Jeff Schiffrin dostal jako lékař anesteziolog účasti na operaci zraněné ruky Ester Ledecské v Coloradu v listopadu 2018. Ve Špindlu se druhý den v neděli 9. března tiše radoval, když Mikaela Shiffrinová vyhrála slalom speciál. Brzy potom už poště ziskala malý globus za slalom, první v super G a obřím slalomu a ve čtyřiašedesáti letech potřetí za sebou zvedla nad hlavu velký křišťálový globus za celkové vítězství ve Světovém poháru. O jedenáct měsíců později 2. února 2020 Jeff Shiffrin spadl ze střechy jejich domu v lyžařském středisku

Vail v Coloradu a zemřel. Mikaela odstoupila z vedoucí pozice soutěže a sezónu nedokončila.

V říjnu 2021 Mikaela Shiffrinová vyhrála v Söldenu úvodní závod Světového poháru letošní sezóny a udělala další krok být nejlepším alpským lyžařem všech dob. Těšíme se na ni při dalším Světovém poháru ve Špindlerově Mlýně chystaném na 4. a 5. března 2023. Setkání s jejím otcem bylo inspirací k sepsání příběhů pro toto číslo Veselého výletu.

Informační centra a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou nebo v Temném Dole usnadní a zpříjemní váš pobyt ve východních Krkonoších. Vypůjčíte si klíče od lesního hrádku Aichelburg i od Muzea Vápenka v Horních Albeřicích. Najdete tu novinky z regionu, bezplatné informační materiály, mapy Krkonoš a okolí, průvodce, pohlednice se známkami, české a německé knihy včetně dětských. Pro sběratele máme turistické vizitky, známky, odznaky, nálepky, štítky na hole a jiné drobnosti. Před cestou domů tu koupíte originální dárky a suvenýry, obrázky, fotografie a oblíbené figurky a loutky Krakonoše, sbírkové kameny, přívěsky, trička připomínající návštěvu Krkonoš. V Temném Dole si můžete objednat kopie dobových fotografií Krkonoš po výběru z našeho velkého archivu. Veselý výlet připravil dárkovou Čokoládu ze Sněžky s výtvarně zpracovanými obaly od několika autorů, které si můžete prohlédnout i na facebooku. Kvalitní česká čokoláda je buď sedmdesátiprocentní, nebo sladká mléčná. Oblíbené jsou krkonošské bylinné, medoviny, čajové směsi a léčivé nápoje. Stejně tak dárková balení piva Trautenberk z Malé Úpy nebo piva Sněžka z Pece. Široký výběr je v několika druzích přírodní značkové kosmetiky. Vedle běžných informací vám pomůžeme s přípravou programu. Informační centra doplňují směnárny. Starší vydání Veselého výletu si můžete přečíst na našich webových stránkách, zbylé tištěné nabízíme v Temném Dole.

Pension Veselý výlet v Temném Dole je obklopený horskou přírodou i kulturními památkami. Hosté s námi konzultují vybraný program, který jim obohatíme o další náměty. Inspiraci přináší i samotný historický dům plný obrazů, fotografií a dokumentů nejen z Krkonoš. Vkusně vybavené pokoje, připojení k internetu Wi-Fi, sauna, vířivka, velká hala s kuchyňkou v moderní přístavbě i bohaté snídaně jsou samozřejmostí. Do pensionu přijíždějí skupiny přátel, kteří stejně jako velké rodiny využívají prostornou halu. Díky spojovací chodbě mezi oběma domy neomezují hlukem další hosty a nikdo neruší jejich zábavu. Před domem zastavují letní i zimní turistické a lyžařské autobusy. Ubytování hosté celoročně zaparkují i na parkovišti u infocentra v Peci. Ceník a informace o nabídce dalších služeb spojených s Veselým výletem najdete na webových stránkách. Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu najdete na webových stránkách.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou čp. 196, tel. 499 736 130. Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. 499 874 298. Jsou otevřena denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky. Aktuality najdete i na facebooku Veselého výletu. E-mail: info@veselyvylet.cz www.veselyvylet.cz

Opravený runový kámen z Uppsaly, 2006.

Sto let starý talisman lyžařů.

V povědomí má naše lyžařská komunita za první krkonošské lyžaře lesníky, kterým ski přivezl roku 1892 hrabě Jan Nepomuk Harrach. Ve stejné době hrabě Rudolf Czernin-Morzin přidal dva páry lyží na polesí do Pece, ale foť Hugo Vorreith jízdy nezvládal a lyže zavrhl. Už roku 1880 dostal lékař Krause z Jelení Góry od švédského námořního kapitána tři páry lyží, z nichž jeden skončil na Petrově boudě. Majitel Vinzenz Zinecker sem tehdy pozval norské instruktory lyžování, kteří jako první předvedli dokonalou jízdu. Švédsko, jehož součástí bylo do roku 1905 i dnešní Norské království, je kolébkou lyžování. V původní expozici Krkonošského muzea v Jilemnici se nacházel nekvalitní obrázek runového kamene ze švédského Upplandu s údajně nejstarším vyobrazením lyžaře. To byla výzva, podívat se na vzácnou lyžařskou památku na místě. V říjnu 2006 při návštěvě švédské části naší rodiny jsme pobývali v Uppsale. Rodinný přítel Alec našel podle fotografie z jilemnického muzea v internetové databázi runový kámen s číslem 855 a poradil, kde jej hledat. V Uppsale jsme nastoupili do autobusu linky 847, který nás odvezl kus za město do malé osady Böksta. Zazvonili jsme u prvního domu a milá paní nás nasměrovala ke křižovatce cest s dva metry vysokým vztýčeným plochým žulovým kamenem. Runový kámen s červenou barvou zvýrazněným tesaným motivem zimního lovu na losa se kdysi rozpadl na šest dílů. Po opětovném sestavení jeden díl uprostřed chyběl. Jen dva roky před naší návštěvou opravovali hřbitovní zeď u nedalekého románského kostela z 12. století v obci Balingsta. Při rozebírání našli mezi kameny chybějící šestý díl, který pak vložili na správné místo. Teď můžeme vidět tisíc let starou loveckou scénu v celku. Jezdec na koni s kopím pronásleduje stádo losů a nad ním se vznáší orel, který jednomu z losů sebral paroží. Druhý lovec stojí na lyžích a chystá se z luku vystřelit šíp. Vikingové v předkřesťanské době měli několik bohů, stejně jako třeba Řekové. Bohem lovu a zimy je Ull, jehož atributy jsou lyže a luk. To dosvědčuje, že už dávno před přijetím jediného boha severaně lyžovali. První moderní lyžaři nejen v Krkonoších nosili na opasku zavěšený kovový lyžařský talisman zvaný Ullr. Ve sbírce jich máme několik různých a na všech je vousatý lyžař s lukem. Později severského boha Ulla nahradil Krakonoš na lyžích. Zůstala hesla na druhé straně amuletu, třeba ochránce lyžařů, chráním tě na horách nebo patron zimních sportovců. Fotografie zrestaurovaného kamene jsme zaslali do Krkonošského muzea v Jilemnici, ale v pěkně udělané nové lyžařské expozici je stále vymalovaný runový kámen s „nejstarším“ lyžařem bez středového dílu. „Objevený“ Bökstastone s motivem lyžaře jsme zaslali také prezidentovi Asociace profesionálních fotografů ČR a váženému příteli Veselého

výletu Janu Pohribnému. Honza po celé Evropě zachycuje nejstarší lidmi opracované a v krajině instalované kameny na umělecky pojatých fotografiích. Léta přednášel ve Finsku a objel na severu významná místa s petroglyfy. Trochu nám zkazil radost. Za polárním kruhem v Norsku u obce Alta v oblasti Finnmark vyfotografoval skalní rytinu lyžaře s lukem starou asi šest tisíc let. V roce 2007 snímek publikoval v úžasné knize *Magické kameny*. V Krkonoších lyžujeme ve čtvrté, páté, některé rodiny výjimečně v šesté generaci. Skandinávci ukáží na runové kameny a my víme, že jejich rody mají božská prkénka na nohou už tisíce let.

Lyžování jako životní styl

Jsmo generace, která začínala lyžovat v gumových lyžákách, na dřevěných lyžích bez hran a s volnou patou. První závod na zahradě u našeho domu končil na venkovním schodišti. Čas jsme měřili vteřinovou ručičkou na tátově budíku. Ten nás potom rozehnal, protože musel znovu vyčistit schody od sněhu. Do lyžemi ušlapaného kopce jsme stoupali šikmo nebo stromečkem, o to sladší byl zasloužený sjezd. Až později jsme konečně mohli vyjet nahoru vlekem. Party lyžařů, do kterých jsme postupně patřili, nám daly přátele i partnery na celý život. Díky modernímu vybavení, tedy lyžím s ocelovými hranami, bezpečnostním vázáním a vysokými pevnými botami, se naučí sjet kopec každý. Pro nás skalní lyžaře je jízda stejně přirozeným pohybem jako třeba běh nebo plavání. Severský lovec se nezabýval stylem jízdy, jenom taktikou lovu. My nemusíme přemýšlet, co dělat, vycvičené tělo samo zvládá oblouky, jen rozhodujeme o jejich délce, směru jízdy, a hlavně se kocháme. Endorfiny se vyplavují při jízdě po manšestru, v brankách, mezi vysokými boulemi a obzvlášť v hlubokém prašanu. Je jedno, jestli jezdíme sportovně s pěkně vykrojenými oblouky nebo zůstáváme na úrovni loučkaře. Díky gravitaci při lyžování můžeme dosáhnout nebývalé rychlosti. Sníh šustí pod skluznicí, cítíme odpor vzduchu, krajina kolem ubíhá jako v rozjetém vlaku. Máme chuť si zpívat, prostě paráda.

Jak důležité je pro nás lyžování, jsme poznali minulou zimní sezónu poznamenanou pandemií čínského viru. Museli jsme zavřít všechny služby, omezený příjezd do hor hlídali vojáci, zemřeli naši blízcí, sousedé a kamarádi. Lyžování nám ze všeho nejvíc pomáhalo zahánět chmury. Těch pětatřicet skialpových túr bylo naším elixírem života. Lidé, co nelyžují, a přesto žijí na horách, někdy mluví o sněhu jako o bílém svinstvu, které všechno komplikuje. Pro nás lyžaře je sníh požehnáním. Hezky to ti severaně vymysleli. Děkujeme jim spolu s milióny lyžařů na celém světě za všechny chvíle prožité na sněhu.

Hraběnka Aloisie byla poslední z rodu Morzinů, který ve Vrchlabí a středních Krkonoších působil od roku 1635. Aby se jméno neztratilo, požádala císaře Františka Josefa I. o připojení svého rodu ke jménu manžela Hermannu Czernina. Tím vznikla šlechtická větev Czernin-Morzin, rozhodnutím císaře ovšem platná pouze pro nejstaršího následníka a ve spojitosti s krkonošským panstvím Vrchlabí a Maršov. Správu obou velkostatků držela pevně v rukou hraběnka Aloisie zvaná Luisa. O třináct let starší Hermann Czernin se v Krkonoších raději věnoval lovu. Jen během let 1881 až 1901 hraběnka investovala přes tři miliony zlatých, při kurzu 1 : 155 k dnešku úctyhodných 480 milionů korun. Z toho část dala na stavby kostelů, chudobince, do fondů pro chudé a jiných nevýdělečných vkladů. Aloisie pro přehled a poučení pokračovatelů rodu založila roku 1895 pamětní knihu, ve které vlastní rukou popsala své hlavní stavební a investiční počiny. Před třinácti lety nám naši přátelé Czerninové z Rakouska poskytli cenný dokument ke studiu. Celé dílo pro neziskovku Paměť Krkonoš přepsala z kurentu a posléze přeložila do českého jazyka studentka dějin umění Lucie Némethová. Dnes tedy už víme, že mezi všemi těmi investicemi se hraběnka Aloisie nejvíce rozplývala nad stavbou letní vily.

Zimy s rodinou trávil v Morzinském paláci v Nerudově ulici v Praze, kde dnes sídlí rumunská ambasáda. V létě Aloisie pobývala na zámku ve Vrchlabí, ale jak se svěčila v pamětní knize, jejím snem byl už dlouho dům v právě vznikajícím letovisku Špindelmühle, tedy ve Špindlerově Mlýně. Nechala se umluvit vlastními úředníky a místo malého domu postavila na pozemku panství hotel Krakonoš se čtyřiceti pokoji. Po zahájení provozu v létě 1888 jedno apartmá zabrala pro sebe, ale nedopadlo to dobře. V pamětní knize zapsala: „Nejprve jsem se snažila sama sebe přesvědčit, že jsem tam spokojená! Ale více a více jsem si musela začít přiznávat, že to byla závažná chyba chtít spojit dva účely, které se prostě sjednotit nedaly! Cítila jsem se ve svém omezeném, horkém bytě na jižní straně nepříjemně a stísněně a začal mě otravovat nadbytek hostů v domě, na verandě, všechen ten hluk a neklid a s tím přicházející riziko požáru. Postupně se můj zdejší pobyt uprostřed léta, které pro mě bylo nejprospěšnější, stal nesnesitelným... V hlavě jsem opět nosila plán na svoji malou vilu!“ Hraběnka Aloisie koupila sousední pozemek, který kdysi patřil morzinskému panství a zanikla tu chalupa. Proto vila převzala nízké číslo popisné 36. Stavba začala zřízením kamenného suterénu a úpravou pozemku v létě 1892. Další rok tesaři z masivních trámů provedli roubení ve dvou patrech a nad tím vztyčili krov s obytným polopatrem. Střechu pokryl štipaný šindel. V roce 1894 stavba kvůli renovaci zámku ve Vrchlabí úplně stála. O rok později mohla tehdy třiašedesátiletá hraběnka do pamětní knihy zapsat: „Na jaře 1895 byla dokončena tato má nejdražší malá stavba zevnitř i zvenčí, včetně kompletního vybavení a uspořádání. V srpnu jsem poprvé pobývala v novém drahém domově a užívala si překrásnou stavbu, okouzující umístění a mimořádně pohodlné a útulné zařízení Villy Czernin, která podstatnou měrou posloužila ke zkrášení pozdních let mého života!“ Ve štítu otevřeného rizalitu s vyřezávanými prvky byl hraběcí korunkou spojený czerninský a morzinský erb. Aloisie zaplatila v přepočtu na dnešek přes 630 tisíc korun a vilu užívala dvanáct let až do své smrti v červenci 1907. Už předtím postupně přebíral správu panství jediný syn Rudolf Czernin-Morzin a vilu ve Špindlerově Mlýně využíval hlavně v lovecké sezóně. Pobývali tu i jeho lovečtí hosté, na jedné fotografii ze září 1905 je před vilou zachycen princ Josef Ferdinand Lobkowicz s uloveným kapitálním jelenem osmnáctárákem. O pobytech nejstaršího vnuka Rudolfa II. nemáme zprávy, zato pravouk hraběnky a dědic krkonošského majetku Jaromír Czernin-Morzin se na tehdy nezastavěné stráni u vily naučil lyžovat. Poslední rodový majitel hotelu Krakonoš a Villy Czernin mezi těmito domy uspořádal v zimě 1933 závod ve slalomu. Nejspíš vyhrál místní lyžařský olympionik Willy Möhwald, který si později vzal za man-

Villa Czernin krátce po dokončení, 1896.

želku Jaromirovu mladší sestru a také dobrou lyžařku Eleonoru zvanou Elinor. Měli spolu největší sportovní obchod ve Špindlerově Mlýně, dnes přestavěný na hotel Grand. Jaromír s manželkou Martou a jejich hosté využívali saňový vlek vyvážející lyžaře k horní škole. Jistě netušili, že oblíbený dům hraběnky Aloisie jednou bude tréninkovou základnou první české olympijské vítězky v alpském lyžování.

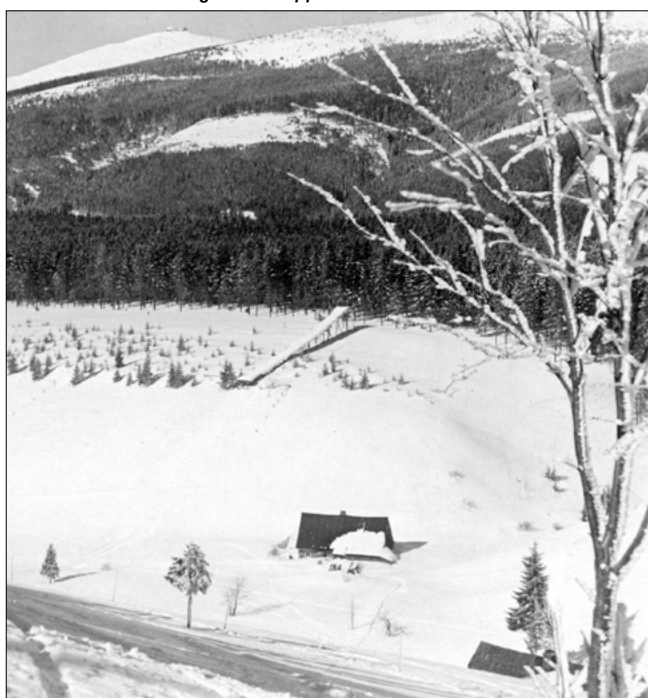
Po válce byla konfiskovaná dřevěná vila známá pod jménem Švýcarský dům stejně jako další zabavené domy nejprve novými osadníky vyrabována. Když ji později získal státní podnik Vertex, nezbylo už z původního vybavení nic. Místnosti provizorně rozdělené na komůrky zaplnilo neuvěřitelných padesát lůžek. Výjimečný dům zachránili Zuzana a Janek Ledecí. V letech 1998 až 2000 provedli nákladnou rekonstrukci, snažili se co nejvíce přiblížit interiéru původního pojetí. Švýcarskému domu vdechli nový kvalitní život. Alexander Czernin-Morzin, nejstarší syn Jaromíra a Marty, prapravnuk hraběnky Aloisie v rakouské televizi pravidelně sledoval závody alpského lyžování. Když se podařil hezký výsledek některému českému lyžaři, tedy většinou jen Šárce Strachové, hned nám poslal přes WhatsApp gratulaci. Někdy jsme se špičkovali, třeba když jsme mohli napsat, že lyžařka původem z Krkonoš je lepší než celý ženský rakouský tým. Ovšem vrchol naší lyžařské konverzace přišel po olympijském super G. Celý sportovní svět viděl, jak předseda rakouského lyžařského svazu Peter Ströcksnadel a předseda olympijského výboru Thomas Bach už gratulují k vítězství vedoucí Rakušance Anně Veithové. Pak vyjela s číslem 26 Ester Ledecká a zapsala se do dějin lyžování. Alex Czernin-Morzin napsal jen Great Ledecká! A přišla naše chvíle: „Víš, že od pěti let Ester vyrůstala ve vaší někdejší vile ve Špindlerově Mlýně? A za pár dní může získat druhé olympijské zlato na snowboardu!“ Náš vzácný přítel měl velkou radost. Že vilu před pár měsíci nový majitel zbořil, jsme mu řekli až později. Když se Ester Ledecká začala prosazovat na snowboardu a pak i na lyžích ve světové špičce, přesunula rodina tréninkovou základnu do Alp. Vilu ve Špindlerově Mlýně Ledecí prodali s ujištěním nového majitele, že o ni bude náležitě pečovat. Byli v šoku, když poznali, že šlo jen o získání stavební parcely na hezkém místě. Nový dům nevybočuje z šedého průměru většiny současných staveb. Rozebraná dřevěná konstrukce je prý složená v Přední Labské, ale ve skutečnosti z výjimečné Villy Czernin zbyl jen její příběh a popisné číslo 36. Nebude tu viset cedule se zlatým písmem: Zde vyrůstala dvojnásobná olympijská vítězka Ester Ledecká.

Jaromir Czernin-Morzin jede v Kitzbühelu v únoru 1934.

Hrabě Jaromir Czernin-Morzin převzal kvůli předčasnému skonu svého otce krkonošské panství sahající od Špindlerova Mlýna po Malou Úpu už v jedenácti letech. Snad proto jej vedle správy panství bavila rychlá auta, malá letadla, tenisové turnaje, jezdecké soutěže a také lyžařské závody. Podle vyprávění jeho syna Alexandra byl Jaromir dobrým lyžařem. Před lety jsme v jejich rodinném albu našli fotografii Jaromira, jak 14. února 1934 na sjezdovce v Kitzbühelu jede v rozevlátém stylu se startovním číslem 3 závod o Rotschildův pohár. Podle popisky tehdy skončil druhý. Přišlo nám úsměvné, že uspěl s takovou jízdou. Jenže, v březnu 2012 jeden z nejlepších sjezdařů historie Švýcar Didier Cuche se rozhodl svérázně ukončit kariéru. Ve finále Světového poháru v rakouském Schladmingu vjel do závodu na dřevěných lyžích, v nízkých

Můstek Langa-Gust-Hoppa v Černé Vodě v roce 1932.

kožených botách, s velkými kroužky na holích a ve stejném ustrojení, v jakém lyžoval i hrabě Czernin. Jediný pětinasobný vítěz slavného sjezdu Hahnenkamm v Kitzbühelu Didier Cuche vypadal podobně nestylově jako Jaromir na osmdesát let staré fotografii. Není radno se usmívat nad výkony našich předchůdců.

Jaromirův skokanský můstek

Snad je k tomu vedla touha létat. Ještě se nenaučili pořádně lyžovat a už soutěžili, kdo po odrazu na sněhovém hrbu poletí nejdál. Závodní skoky na lyžích vymysleli Norové. Z dnešního pohledu byly začátky komickou záležitostí mužů a mladíků. První závod se v Krkonoších konal v únoru 1897 na dřevěném můstku u pily v Dolních Štěpanicích a vítězný Nor Hagbarth Steffens skočil necelých 20 metrů. Současné světové maximum 253,5 metru Rakušana Stefana Krafta z března 2017 je matematicky třináctinásobkem výkonu prvního krkonošského vítěze. V Krkonoších byl také třikrát překonán světový rekord. Naposledy v Harrachově v březnu 1983 Pavel Ploc při mistrovství světa letěl 181 metrů. Ale má to jeden háček. V době prvních skokanů závodil v podstatě každý trochu zdatný lyžař, dnes se z můstku dokáže spustit jen pár vyvolených. Na rozdíl od běžeckého a sjezdového lyžování jsou pro nás skoky televizním sportem. V předtelevizní době byly skokanské můstky v každé krkonošské obci, v Malé Úpě na pěti místech. Ve zdejších dialektu se jim říkalo Hoppa od slova hop. Nejstarší v dnešním lyžařském areálu na Rennerových boudách využíval jen přirozený terén. Ostatní měly nájezd z dřevěné konstrukce. Ve Spáleném Mlýně vedle pensionu Modrý pavilon měl skokanský můstek svého sponzora. Původní chalupu koupil od hospodáře Johanna Kirchschlagera jeden z prvních krkonošských chalupářů Ernst Fischer z Bratislavy. Se zájmem sledoval snažení místních lyžařů, až jim přispěl na stavbu můstku. V údolí Černá Voda byly po roce 1932 nedaleko sebe dva můstky. August Ruse měl naproti své chalupě za potokem na prudkém svahu louku. Podle jeho přezdívký se jí říkalo Langa-Gust-Berg, tedy kopec Dlouhého Gusty. Podařilo se nám najít fotografii, proto víme, že dřevěná rozjezdová dráha stála na lesním pozemku a přirozené doskočiště na louce vedle dnes zaniklé chalupy čp. 7. Na takových můstcích se skákalo i 30 metrů. Pro pozvednutí úrovně místních lyžařů a možnosti pořádat významné závody museli maloúspěšti přistoupit k různé akci.

Jak víme, Jaromir Czernin-Morzin byl fanouškem lyžování, proto nedalo práci jej v roce 1932 přesvědčit, aby obětoval kus svého lesa pro stavbu můstku. Na severním svahu Kraví hory je v údolí u Rotterových bud zastrčené místo, přitom jen kousek od historického centra obce s kostelem sv. Petra a Pavla. Pobočku Spolku zimních sportů Aupatal vedl v Malé Úpě od roku 1923 předseda Johann Tasler, hospodský z hostince u kostela, dnes zvaného Sokolí boudy. Věděl, že se pro takovou akci musí spojit s Hlavním svazem německých spolků pro zimní sporty (HDW), který pomohl s financováním i s pozdější organizací závodů. V létě 1933 se do stavby můstku zapojilo hodně místních. Museli ručně odkopat a přemístit na trakařích, nosítkách a pomocí šupen mnoho kubiků zeminy. Odrazový stůl i část bubnu udělali ze dřeva. Otevření skokanského areálu bylo v zimě 1934 velkou událostí. Hrál kapela, můstku požehnal farář Johann Gleissner. První skokan, desetiletý syn předsedy spolku, Ernst Tasler skočil 25 metrů. Poté proběhl závod za účasti třiatřiceti lyžařů z několika krkonošských spolků. Skokem dlouhým 60 metrů vyhrál Franz Wende ze Svobody, účastník první zimní olympiády, medailista z mistrovství světa i mistr republiky (též VV 27/2007). Za ním skončili bratři Otto a Gustl Berauerové z Pece. Pozorovatelé z HDW byli spokojeni a pro příští sezónu svaz zřídil tribunu pro rozhodčí a tréninkové zázemí. Můstek dostal jméno Jaromirschanze, tedy Jaromirův můstek, ale místní mu říkali Grosse Hoppa. Do zimy 1942 na něm držel rekord 63,5 metru první ne norský mistr světa Gustl Berauer (též VV 43/2015),

Skoky na Jaromírově můstku koncem 30. let.

než ho o 3 metry překonal Ernst Tasler. Ten kluk z hostince, co tu skočil při slavnosti jako první. Táta Johann mu koupil lyže skočky dlouhé 225 centimetrů, které už měly ve skluznici tři žlábků. S nimi překonal Berauerův rekord také na jeho domovském můstku v Zeleném Potoce v Peci. Ernstovu nadějnou sportovní kariéru ukončil v osmnácti letech povolávací rozkaz do Hitlerovy armády. Otec Johann Tasler se stal v květnu 1945 nevinnou obětí konce války. Příběh české části jejich rodiny je uvedený v diáři Veselého výletu pro rok 2022. Můstek žil ještě řadu let potom. V zimě 1954 na něm trénovalo československé reprezentační družstvo sruženářů pod vedením legendárního trenéra Miloslava Bělohožníka. Jenom nevíme, jak daleko tehdy Zdeněk Remsa, Jáchym Bulín, Jaroslav Lukeš a Antonín Lehnemayer na maloúpském můstku létali. Skočili dál než osmnáctiletý Ernst Tasler? Všichni se později prosadili jako trenéři skokanů, kteří byli mistry světa i olympijskými medailisty. Jaromírův můstek však jako všechny ostatní zchátral. Dodnes je patrný průřez rozjezdové dráhy a nezarostlé doskočiště. Od léta 2003 na něj upozorňuje čtyřjazyčný informační panel. Obec plánuje další popularizační míst spojených s lyžařskou historií Malé Úpy včetně Jaromírova skokanského můstku.

Havárie letadla JU-52 na Sněžce v nové expozici

Na Pomezních Boudách obec dobře vede informační centrum s historickou expozicí. Část je věnovaná havárii vojenského letadla JU-52 na úbočí Sněžky v únoru 1945. Památky na vyhledávanou událost v Malé Úpě najdete na čtyřech místech. Tam, kde třímotorové letadlo narazilo, je u turistického chodníku Travers umístěná dvoujazyčná pamětní deska, nyní zvýrazněná kusem trosky. Před hřbitovem u kostela v Dolní Malé Úpě je vedle informačního panelu vystavený největší dochovaný kus letadla, tedy část trupu. V zimě bude v informačním centru zpřístupněna nově provedená instalace s nejlépe zachovaným osmiválcovým motorem značky BMW jako ústředním objektem. Moderní grafické pojetí expozice vytvořil designér David Babka, jehož práce je známá třeba z Muzea Vápenka v Albericích. Čtvrtým místem, kde se můžete seznámit s vyhledávanou památkou Malé Úpy je webová databáze Archa Krkonoš. Ve vyhledávání v položce události zadáte heslo havárie a zobrazí se odkaz také na kartu leteckého neštěstí JU-52 s řadou fotografií, popisem stroje i informacemi o obětech. Ovšem nejhezčím exponátem

informačního centra zůstávají staré „skialpové“ lyže s Bilgeriho vázáním a pravými tuleními pásy.

Informační centrum Horní Malá Úpa, Pomezní Boudy, PSČ 542 27, tel.: 499 891 112, e-mail: info@malaupa.cz. Je otevřené denně od 9 do 16.30 hodin, mimo sezónu od 10 do 15. Dobře se tu domluvíte německy i polsky. Transparentní účet záchrany moloúpského kostela je u České spořitelny 4691943339/0800 (IBAN CZ67 0800 0000 0046 9194 3339).

www.malaupa.cz

Vzpomínky na velehory Jana Červinky

V Galerii Celnice na Pomezních Boudách je do konce března 2022 výstava fotografií z horolezeckých expedic Jana Červinky. Nasímal je při prvních československých prvovýstupech v nejvyšších horách Afghánistánu, Pákistánu a Nepálu. Jednadvadesátiletý pamětník je pro každého zosobněnou nadějí, že se i v pozdním věku může vydávat do hor. On ve čtyřašedesáti letech vylezl na mrazivou nejvyšší horu Severní Ameriky Denali, o dva roky později na nejvyšší horu Jižní Ameriky Aconcagua vysokou sedm kilometrů. V šestasedmdesáti byl naposledy na Mont Blancu. Jednu fotografii z výstavy nefotil Honza. Při společném výstupu na Tirič Mír v pohoří Hindúkuš v Pákistánu udělal v roce 1967 Vilém Heckel jeden ze svých skvělých portrétů v horách.

Lyžaři z oddílu Slovan Pec s učitelem Sochořem (vlevo) na závodech ve Špindlu asi roku 1963.

Lyžařský oddíl Slovan Pec

Není náhoda, že u založení třech významných lyžařských oddílů ve východních Krkonoších stáli po válce tři učitelé. V Janských Lázních Jaroslav Vojtěch, v Mladých Bukách Ivan Hrabě a v Peci pod Sněžkou Miloslav Sochor (též VV 47/2017). Zprvu neusilovali o soutěžní výsledky, chtěli dětem najít zábavu a naučit je všechny bez rozdílu lyžovat. V Peci se podařilo lyžařský oddíl udržet až na třetí pokus. První Lyžařský klub Pec založili pováleční osadníci na podzim 1945. Předseda Vojtěch Jilek se tu sice neusadil na trvalo, ale na svou získanou chalupu uprostřed dnešní sjezdovky Javor jezdil z Prahy často. Důležitou postavou místního lyžování byl místopředseda klubu listonoš Josef Vyskočil, který se v Peci oženil už před válkou. Lyžařský klub měl neuvěřitelných 314 registrovaných členů. Hlavní akcí byl obnovený Májový závod. Obří slalom se jel ze Studniční hory do Úpské jámy za účasti stovek diváků. Klub zanikl mocí úřední po komunistickém převratu v únoru 1948. Následnou organizaci TJ Sokol Pec pod Sněžkou ustanovili 25. května 1948. Cvičitelé mládeže v jízdě na lyžích byli listonoš Josef Vyskočil a prvorepublikový plukovník jezdeckva Josef Šourek z Růžového dolu. Dnešní mluvou se stali prvními poválečnými trenéry lyžování v Peci. Jenže v létě 1953 došlo ke zrušení Sokola a vznikla už třetí organizace TJ Slovan Pec pod Sněžkou. Pod touto hlavičkou působí lyžařský oddíl úspěšně dodnes. Do školy 1. září 1950 nastoupil mladý učitel Miloslav Sochor. Nebyl zdatným lyžařem, ale jeho přínos nejen pro lyžování v Peci je zásadní. Oženil se s Marií, dcerou listonoše Vyskočila. Jejich syn Miloslav Sochor zvaný Mila po velmi úspěšné závodní kariéře několik let v Peci trénoval děti. Jeho žena Blanka Sochorová trénuje dodnes a je současnou předsedkyní oddílu. Nejznámější lyžařská rodina v kraji pod Sněžkou pomáhá zdejšímu lyžování nepřetržitě sedmasedmdesát let.

Trenéři a Tonda Mezera

Dorůstala první poválečná generace dětí narozených již v horách. Otčové v čele s učitelem Sochořem se rozhodli jednat. V prosinci 1959 si lyžařský oddíl zvolil nové vedení. Předsedou byl lesník František Kolín, jednatelem učitel Miloslav Sochor, členy výboru se stali profesionální

záchranáři Horské služby Jaroslav Kácovský a Bohumil Hofman, zaměstnanci pošty Rudolf Fiala a Josef Vyskočil a Vyskočilova mladší dcera učitelka Eva Novotná. TJ Slovan Pec měl 120 členů, především dětí, pro které se rozhodli najmout profesionální trenéry. Prvním byl Oldřich Vořechovský, sám měl v oddíle tři kluky. Začali pravidelně třikrát v týdnu trénovat a pořádat víkendové, zatím jen oddílové závody. Důležitý byl příchod trenérů Jiřího Vlčka a Miloše Vavřína, kteří trénovali i budoucí reprezentanty Milu Sochora, Milku Kubínovou a Alenu Glášrovou. Od zimy 1968 převzal Běda Pinkava mladší skupinu, ze které se později do reprezentace dostali a byli úspěšní Alena Uhrová, Tomáš Porubský, Ivan Sochor, František Kolín a Petr Kakeš.

Úspěchy Milana Pažouta, Miloslava Sochora a Bohumíra Zemana v mezinárodní konkurenci po patnácti hubených letech přispěly k otevření tréninkových středisek mládeže, tedy TSM. Jedno z dvanácti vzniklo v roce 1974 v Peci pod Sněžkou a ze severních Čech přišel i s rodinou diplomovaný trenér Tonda Mezera. Jeho desetileté působení můžeme označit jako druhou zlatou érou žákovského a juniorského lyžování v Peci. Přibral děti i z několika okolních oddílů, aby pochytily všechny talenty. Dostaly šanci se prosadit a mnohé ji využily. I zasvěcení lidé zpětně připomínají,

že Tonda Mezera byl výborný trenér a dětský psycholog, který uměl vysvětlit, co mají předvést. Dobře je mentálně připravil na závody. Jako jeden z prvních u nás hleděl více na kvalitu tréninků než na počet odjetých kilometrů v brankách. Trpělivě opravoval techniku jízdy, neměl rád dríl. Zato Tonda měly rády děti i jejich rodiče. Všechny v tréninkovém středisku lyžování bavilo tak, že jim musel zakazovat další jízdy. Vyzařovala z nich radost. A brzy mnohé patřily ke špičce. Tonda vychoval reprezentanty, třeba Martina Vokatého, Ditou Koulovou, Ilonu Rejmánkovou, Dášu Kapuciánovou, Zdeňka Šafáře a také Martina Fialu, ale toho pro jinou zemi. S rodiči emigroval do Německa, které reprezentoval ve Světovém a Evropském poháru, na mistrovství světa i olympijských hrách. Tonda Mezera s manželkou Vlastou bydleli v dolní stanici lyžařského vleku Javor. Osm let byli nejbližšími sousedy a přáteli našich rodičů Kristy a Zdeňka Nepokojových. Mimo frmol hlavní lyžařské sezóny se scházeli u odpolední kávy a cigárka. Přitom jsme vyslechli příhody nejen z lyžařského prostředí. Jejich syn Tomáš v jednadvaceti letech emigroval do Austrálie, aby si splnil sen jezdit závody formule. Skutečně úspěš, vyhrál australskou sérii na úrovni formule 2. Jednou Tonda sebrali estébáci a tvrdě vyslyšali. Měl se přiznat, že se scházel s manželkou Václava Havla, úhlavního nepřítele režimu. Tonda se vrátil do Peci úplně vyřízený, prý nechtěl věřit, že se v lesích u nedalekého Hrádečku s Olgou nepotkal. Ano, jezdil do vyhlášené houbařské lokality, ale jen s vlastní manželkou. Až když jsme poznali pozdější první dámu, pochopili jsme. Byly si s Vlastou Mezerovou tak podobné. A náš drahý soused Tonda si tehdy myslel, že mu vyhrožují zákazem trenérské činnosti kvůli emigraci syna Tomáše. Brzy nato se profesor Antonín Mezera vrátil na školu do Děčína.

Anna Kolínová na lesnické škole

Polesný z Velké Úpy František Kolín měl syny Huberta a Františka. Vyrostali v hájovně na Fucknerově pasece, kde je dnes zimní obora pro jeleny. Potom na polesí u kostela ve Velké Úpě a až později v roubence v Peci dnes pojmenované U Kolínů. Oba kluci dobře lyžovali, mladší Fanda velmi dobře. Spolu jsme se poznali v maršovské základní ško-

le a pak se potkali v jedné třídě v Trutnově. Střední lesnická škola vycházela sportovcům vstříc. Fanda Kolín měl individuální učební plán, proto jsme ho od prosince do března skoro neviděli. V prvním ročníku mu zemřel otec František a péči o juniorského reprezentanta převzala obětavá maminka Anna. Půjčovala si od spolužáků sešity a pro Fandu opisovala poznámky z pěstování, těžby a ochrany lesa, mechanizace lesních strojů, botaniky, zoologie i myslivosti. Jen ruštinu s tím cizím písmem nezvládla. Fanda si přepsané texty bral na soustředění a závody, potom před komisí skládal zkoušky. Vlastně s ním školu vystudovala i maminka. Jistě by zvládla maturitní zkoušku třeba z hospodářské úpravy lesa. Někdy byla ve škole častěji než její student. František měl i díky úspěchům Bohumíra Zemana zajištěné lyže Elan pro všechny tři sjezdové disciplíny. Byl ve stejné „stáji“ s Ingemarem Stenmarkem, Bojanem Križajem a třetím nejlepším u značky Elan Zemanem. Pamatuji, jak Fanda s maminkou vezli z Prahy do Pece osm vyfasovaných párů lyží autobusem, do kterého jsem v Trutnově přistoupil. S obdivem jsem prohlížel lyže pro sjezd dlouhé 225 centimetrů, které pak ovládal 168 centimetrů vysoký kluk. Jedny jeho vyřazené elanky ještě máme schované. Největší úspěch dosáhl na mistrovství světa juniorů, kde skončil ve svém oblíbeném obřím slalomu šestý. Vysokou školu zemědělskou už paní Kolínová nezvládla, Fanda studium předčasně ukončil a brzy potom i závodní lyžování.

Komu Blanka Sochorová předá veslo?

Málem se narodila v Tatrách. Rodiče Blanky Preslerové byli chatáři na Skalnatém Plese, když předtím otec Rudolf, vystudovaný chemik, přišel po Únoru 1948 o privátní výrobní podnik. Kvůli očekávanému příchodu Blanky na svět se přestěhovali do přístupnějšího Špindlerova Mlýna. Narodila se do posledního domu v osadě Svatý Petr, do podnikové boudy Tesla. V první třídě se ocitla v Prachovských skalách, kde rodiče provozovali chatu Prachov. Známost s olympijskou vítězkou Evou Bosákovou ji přivedla v Jičíně k závodní gymnastice. Díky sportu se dostala na gymnázium i se „špatným kádrovým profilem“, který děti dědily po rodičích. To už bydleli v Praze a spolu se starším bratrem závodně lyžovali ve známém oddíle Bohemia. Ten má dodnes horskou boudu na enklávě Klášterka nedaleko Pláně ve Špindlerově Mlýně. Stahovací navijákový lyžařský vlek jim pomohl při tréninku. Bratr Jiří jako mnoho dalších lyžařů brzy po sovětské okupaci 1968 emigroval do Švýcarska, což Blance znemožnilo studovat učitelské obory. To aby na děti neměla špatný, tedy prozápadní vliv. Při přijímacích zkouškách skončila pátá z 250 uchazečů, po odvolání a přímlově přátel ji přijali na trenérství na sportovní fakultě UK. Blanka jezdila první lyžařskou ligu a na závodech se potkala s Milou Sochořem. Ten ji přivedl domů do Pece pod Sněžkou a také seznámil s Tondou Mezerou. Ještě jako studentka se stala jeho asistentkou. Tonda byl statickým trenérem, nepotřeboval lítat po kopci. Zato se dobře díval, jak jeho svěřenci projíždějí Blankou a dalšími pomocníky postavený obřák nebo slalom. Na každém tréninku byl někdo z rodičů, kdo pomohl. Blanka vzpomíná, jak byli skvělí. Brzy si Tonda s Blankou rozuměli v metodice i v přístupu k dětem. Taký nechtěli, aby rodiče trénovali své děti. Blanka to vysvětluje psychickým tlakem na závodníka. Když vypadne při důležitém závodě, trenér v tom vidí poučení pro příští podnik. Zklamáný táta i nechtěně vytváří dusno z promarněné příležitosti. Ambiciózních otců Blanka v trenérské praxi poznala několik, většinou to nevedlo k výchově šampióna. Snad v jednom velmi známém případě, ale za vysokou lidskou cenu.

Zeptali jsme se Míly Sochora, jak prožíval poslední start ve Světovém poháru v roce 1978, on pravil, že vůbec. Nevěděl, že jede naposledy mezi světovou elitou, to mu později oznámili činovníci z lyžařského svazu. Rok předtím stál vedle Stenmarka jako náš první lyžař na stupních vítězů Světového poháru. Takové byly poměry ve sportu, nezáleželo

Trenér Tonda Mezera, sjezdovka Javor 1984.

Trenérka Blanka Sochorová s nadějemi Lenkou Kornfeldovou, Karolínou Šedovou, dcerou Martinou a Janou Hromátkovou, sjezdovka Javor 1989.

na výsledcích, FIS bodech, ale na mínění funkcionářů. S klidným srdcem vyhrál ještě tři domácí tituly a ukončil v osmadvaceti letech závodní kariéru. Stejně později dopadl i výborný Bohumír Zeman. Míla se stal asistentem Tondy Mezery, ale po dvou sezónách odešel od dětí zadarmo trénovat mužskou reprezentaci. Blanka nejprve vedla lyžaře v oddíle Slovanu Pec, po mateřské zaskočila za manžela v TSM a brala jeho výplatu. Zůstala hlavní trenérkou po odchodu Tondy Mezery. Po neuváženém zrušení střediska v roce 1994 působila jako privátní trenérka vybraných lyžařů. Brzy se ukázala nezbytnost středisek mládeže pro alpské disciplíny, to v Peci je obnovené ve spolupráci s TJ Lokomotiva Trutnov. A vedoucím trenérem je opět Blanka Sochorová. Od žákovských kategorií vedla později skvělé lyžařky Karolínu Šedovou, Lenku Kornfeldovou, Sylvu Faltovou, Gábinu Martinovovou a z místních Kateřinu Sittovou, Mišu Klečkovou. Ještě před nimi i s Tondou Mezerou Lenku Kubečkovou. Její rodiče Jaroslav a Věra Kubečkoví měli na starosti zdejší školu, kde i bydleli. Když jel Jaroslav s dětmi na závody, musela manželka zvládnout topení v kotelně i jiné práce školníka. V lyžařském oddíle vyrostli Lenka i její bratr Kamil a otec Jaroslav byl aktivním vedoucím. Po něm se stal předsedou oddílu a také celé Krkonošské župy Miki Sitte. Jeho žena Alena ještě s Ivetou Ivankovou deset let trénovaly oddílové naděje. Jak přicházely mladší ročníky místních dětí, předávali si oddílové vedení jejich rodiče. Po Ivě Porubské předsednické veslo převzal vedoucí provozu lyžařského areálu Jirka Karlik, potom boudaři Michal Mrvik a Vráťa Řiha z Jeleních luk. Poslední předsedkyní je snad i kvůli rodinné tradici Blanka Sochorová. Zatím neví, kdo ji vystřídá, ale nejspíš nikdo ze slavné rodiny. Pamatujeme, jak místní děti hrdě nosily čepice s nápisem PEC, které jim pletly školnice Věra Kubečková a pokladní lanovky na Sněžku Věra Engová. V současném lyžařském oddílu Slovan Pec vedou kromě Blanky další profesionální trenéři Martin David a Lukáš Wondráček skoro šedesát dětí. Jisté z nich vychovají hrdé nástupce předchozích generací lyžařů.

Koulovi, boudaři z Pece

Karel Koula pocházel ze selské rodiny a do života si odnesl nálepku „syn kulaka“. I proto odešel do Krkonoš a s manželkou Annou během čtyřiceti let obsloužili tisíce hostů. Začínali ve Velké Úpě na boudě Slovanka, která patřila národní bance. Když se provalil Karlův původ, přestěhovali se o jeden dům dál do další podnikové boudy. Pak se uvolnilo správcovské místo v Boudě pod Studničnou. Za již zkušené boudaře

se přimluvil u tělovýchovné organizace náčelník místní Horské služby Míša Kopecký. Vždyť spolu v oddíle lyžovali jejich synové Roman a Míša junior, dnes se potkávají na závodech v jedné kategorii vnuci Jan Koula a Adam Kopecký. V zastrčeném místě hospodařila Anna s Karlem řadu let, nakonec i v ekonomickém pronájmu. I díky restituci selského majetku v kraji si v roce 2003 mohli konečně koupit vlastní horský dům na Velké Pláni a zřídit pension Koula. Maximálně podporovali děti Romana a mladší Ditu. Roman měl smůlu. Mohl se prosadit v tréninkovém středisku u Tondy Mezery, ale dvakrát za sebou si zlomil nohu a potom se už nedotáhl na závodní úroveň vrstevníků. O to více rodiče podporovali Ditu, která měla výjimečný cit pro skluz lyží. Pamatujeme, že i přes pracovní vytížení často stála Anna Koulová pod sjezdovkou Javor a sledovala tréninkové jízdy své dcery. Karel nejen své děti vozil o víkendech na závody. Dita udělala nejlepší český výsledek na neoficiálním mistrovství světa žáků v italském Topolinu. Trenér Tonda Mezera o ní mluvil jako o největší naději. Jenže pak Dita kvůli lásce neodjela na důležité závody na Slovensko. Přesto ji Míša Sochor pro sezónu 1982 protlačil do reprezentace, ale to už byla těhotná. Tondův komentář nejde uvést, vycházel z obrovského zklamání trenérů a nejspíš i rodičů. Tím ovšem závodní lyžování u Koulů neskončilo. Roman má tři syny. Prostřední Jan Koula zvaný Jěňa je v juniorské reprezentaci. Jako všem lyžařům z Pece mu jde nejlépe obří slalom a super-G, ale jezdí všechny disciplíny včetně sjezdu. Roman převzal po rodičích dům v Peci, pronajímá apartmány, provozuje místní skibusy, v létě autodopravu. Velká část příjmů směřuje na podporu Janova lyžování. A teď se do juniorské reprezentace freestyleového lyžování tlačí i nejmladší syn Jakub. Každý rok rodina na své lyžaře vydá prostředky jako za moc pěkné auto. Udržet se ve špičce vyžaduje před sezónou nejméně čtyři tréninkové cykly na ledovci v Alpách. Dnešní závodník musí mít kondičního trenéra, získaná síla snižuje riziko zranění. Se dvěma dalšími lyžaři mají v mikro skupině vlastního trenéra. Díky zařazení do národního týmu využívá nezbytnou pomoc psychologa. Jak říká Roman, k nezaplacení je podpora firmy Salomon. Jěňu vybavila materiálem v rámci programu pro lyžařské naděje z nealpských zemí Evropy. Dále má slevy na ustrojení, helmy, rukavice. Jěňa byl dobře připravený na minulou sezónu, kterou vymazal Covid-19. Letos už zrušili universiádu ve švýcarském Lucernu, kam se Jan Koula kvalifikoval. Kvůli tréninku odjel do epidemiologicky volnějšího Švédska a mohl jezdit i s norskou nadějí Lucasem Braathenem. Aby se prosadil, potřebuje letos závodit, jinak jeho ročníku ujede vlak. Jako kdysi tátovi.

Roman se synem na závody nejezdí, mají domluveno, že jen jednou za sezónu. Ale v myšlenkách je na svahu s ním. Výsledky přijímá bez výtek. Snaží se být víc partákem než rodičem. Večer před závodem spolu telefonují. Potom čeká na zprávu o výsledku prvního kola. Když Jěňa dlouho nevolá po super-G nebo sjezdu, je nervózní, jestli se nezranil. I přes vlastní provozní starosti Roman stejně jako kdysi jeho rodiče žije lyžováním svých dětí. A až jednou se závoděním skončí, řekne jim, nevádí, už nikdo vám nevezme, co jste na lyžích prožili.

Roman Koula v roce 1973 – Jan Koula v roce 2021.

Navijákové vleky v Peci

Prvních šedesát let krkonošského lyžování se před sjezdem muselo na kopec vyšlapat. Jen na Černou horu vedla od roku 1928 lanovka, dva saňové vleky vznikly už předtím ve Špindlerově Mlýně a jeden v Peci v oblíbené lyžařské lokalitě Mulda. Na kopci upevněný naviják měl na bubnu namotané ocelové lano táhnoucí díky elektrickému nebo dieselovému motoru saně s až dvaceti lidmi. Po válce lyžaři přišli na to, že nepotřebují sedět nebo stát na saních, ale mohou se nechat vytáhnout na lyžích zavěšení v hroznu na laně. Jeden se musel obětovat a místo volné jízdy stáhnout uvolněné lano zase dolů. Další člověk nahoře obsluhoval motor. Navijákových vleků bylo v Peci nejméně deset, některé v místech dnes těžko přístupných. Na Liščí hoře naviják s dráhou do ledovcového karu Liščí jáma zřídili v létě 1957 lyžaři z oddílu Spartak Hradec Králové. Jim patřila Hradecká bouda na Liščí louce. Zbytek konstrukce navijáku zůstává v kosodřevině. První vlek v dnešním lyžařském areálu vznikl v enklávě Hnědý Vrch zvané podle původního jména Braunberg, hezky česky Bramberk. Už v roce 1950 postavili sportovci z klubu Slávie Praha u své chalupy tři sta metrů dlouhý elektrinou poháněný stahovací vlek. Horní stanice s navijákem byla v boudičce s pultovou střechou. Později vlek prodali Výzkumnému ústavu obráběcích strojů, který měl rekreační chalupu Slunečnice. Navijákové vleky nesloužily i kvůli (ne)bezpečnosti veřejnému provozu. Proto si druhý elektrický naviják na Hnědém Vrchu roku 1953 pořídili také lyžaři, a to ze zemědělského podniku v Hradci Králové. O tři roky později měli u boudy Lucký třetí vlek s motorem na naftu sportovci z TJ Dynamo Praha. Hned čtyři stahovací vleky vznikly na Velké Pásece, kde jsou dnes sjezdovky Javor. Patřily podnikovým boudám, jen ten uprostřed louky na nejprudším svahu si zřídili lyžaři z pražského oddílu TJ Sokol Práce. Nejspíš poslední spustili v zimě 1960 lyžaři z TJ Spofa u chalupy Studánka na Studničních boudách v Modrém dole. Kromě lidí z oddílu tady lyžovali i studenti z trutnovského gymnázia z boudy Děvín a Studánka. Už předtím studenti měli kladkový vlek, na kterém dva lyžaři při jízdě dolů vytáhli jednoho nahoru. Nevíme, jak řešili Cimrmanův problém hromadění lyžařů pod svahem. Hlavní motivací zmíněných případů byla snaha otců a učitelů usnadnit lyžování své mládeži. V zimě 1958 se rozjely kilometrové vleky pro veřejnost na Zahrádkách a v Muldě. Navijákové postupně zanikaly, nejdéle se udržel ten v odlehklém Modrém dole.

Podnikové a klubové vleky neměly význam pro místní lyžaře. Vedení lyžařského oddílu podniklo odvážný krok. Formou prodeje a nákupu vyměnili svou oddilovou boudu Zákoutí se strojírenskou firmou Transporta Chrudim za tři lyžařské kotvičkové vleky. Z dnešního pohledu se jeví obchod nevýhodně, ale začátkem šedesátých let byly horské domy běžné k máni. Zřízení tří lyžařských vleků provozovaných oddilem zvedlo úroveň místních lyžařů, z mnohých pak vyrostli skvělí závodníci. Menším dětem sloužil šlepr Nebozizek, jak jsme vleku na Malé Pláni říkali. Tam své první oblouky vykroužil i autor tohoto textu. Jen zdatní lyžaři mohli na hlavní tréninkový svah s nejdelším oddilovým vlekem zvaným Rosnička. Vskutku prudký kopec se před tréninkem musel ušlapat, ale s užitím vleku pohodlně seshora dolů. Na Rosničce prožily dětství stovky místních lyžařů. Dokonce se tu trénovaly i sjezdy s dlouhým obloukem až nad boudou Zlatá Hvězda. Třetí vlek na Zahrádkách vedle boudy Purkyně sloužil veřejnosti a vydělával peníze do oddilové pokladny. A zase to byli tatínkové, co se střídali při obsluze vleků, aby jejich dcery a synové mohli soutěžit na celostátní úrovni.

Saňový vlek z Muldy na Lučiny, asi 1935.

Kladkový vlek studentů v Modrém dole, 1955.

Navijákový vlek na Hnědém Vrchu, asi 1957.

Navijákem tažení lyžaři z boudy Slunečnice, 1968.

Založeno sportovci

Před pětadvaceti lety proběhla privatizace kabinkové lanovky na Černou horu a my jsme i na stránkách Veselého výletu mohli zaznamenat proměnu nevýznamné lyžařské lokality v jeden z nejlepších lyžařských areálů v Česku. Za úspěchem stojí místní lidé, navíc sportovci. Zakladatel a většinový majitel společnosti Mega Plus nesoutěžil na sněhu, ale na vodě. Richard Kirnig byl v národní reprezentaci windsurfingu, jeho domovským sportovištěm je vodní nádrž Rozkoš. V roce 1992 bojoval o účast na olympijských hrách v Barceloně. Rozhodovalo se mezi Richardem vítězem v nízké a nejlepším surfařem v těžké váhové kategorii. Na hry odjel ten těžší. Richard si v mladých letech přivydělával jako průvodčí lanovky na Černou horu. Tady se potkal s Petrem Hynkem, který tu měl několik let studentskou brigádu. Petr je výborný lyžař. Začínal v oddíle Tatran Svoboda nad Úpou, ze sjezdovky Duncan se v roce 1982 vypracoval do tréninkového střediska mládeže v Peci vedeného Tondou Mezerou. Závodil od osmi do osmnácti let, prožil krásné lyžařské dětství. Na trenéra Tonda nedá dopustit. Přestal závodit kvůli studiu právnické fakulty. Poslední brigádu na lanovce zahájil v létě 1996 u státního podniku České dráhy a skončil coby zaměstnanec Mega Plus. Nejprve jako právník, potom ředitel a spolutvůrce přeměny celé lyžařské oblasti. Richard a Petr při brigádách na lanovce pracovali pod dohledem Wolfganga Tama, dnešního hlavního technika všech vleků i jediné české osmimístné kabinkové lanovky zvané Černohorský Express. Na starou lanovku Wolfganga v roce 1987 přijímal tehdejší náčelník Jan Vojtěch, nejlepší lyžař z Černé hory. S ním závodil jeho táta Alois Tam, odchovanec lyžařské líhně Mladé Buky, kterou vedl učitel Ivan Hrabě. Wolfgang začínal lyžovat na kotvičkovém vlekú Duncan a závodil za Tatran Svoboda. Teď odbaví na lanovce tisíce lidí denně a je rád, když si přijde zalyžovat i nestor Honza Vojtěch.

Pro další generaci lyžařů

Minulý režim nám v mnohém nepřál a často škodil. Ve vztahu k lyžování se tehdy jedna věc podařila. Vypracovaný systém lyžařských kurzů pro základní, střední i vysoké školy přispěl k tomu, že Česko je zemí lyžařů. Po dvě generace si téměř všichni mladí lidé vyzkoušeli radost z jízdy na sněhu a mnozí jsou lyžaři dodnes. Z učitelů se stali zdatní instruktoři, kteří měli zájem s dětmi vyrazit na pobyt v horách. To udrželo v provozu mnohé hotely, boudy, pensiony a ubytovny, na které směřovaly lyžařské

kurzy i mimo hlavní sezónu. Finanční náročnost, někdy nepochopení ředitelů i vystrašenost rodičů vede více než dekádu k poklesu zájmu o výcvik a tím i snížení národní lyžařské gramotnosti. SkiResort ČERNÁ HORA – PEC podporuje organizované školní skupiny dětí a mládeže slevou při nákupu skipasů. Stačí vyplnit on-line formulář se seznamem účastníků, teď doplněný prohlášením o bezinfekčnosti. Ten s razítkem školy a uvedenou zodpovědnou osobou potom předložit v pokladně při vyzvednutí skipasů. Na každého desátého připadá jeden skipas zdarma pro pedagogický doprovod.

Lyžařské oddíly z Pece, Janských Lázní, Trutnova a Černého Dolu mají pro své členy levnější skipasy. Hlavní pomocí SkiResortu sportovnímu lyžování je vytvoření vyhrazené a zasněžované tréninkové sjezdovky Javor 3 v Peci pod Sněžkou. Na veřejnosti uzavřeném svahu děti a mládež bezpečně trénují na pravidelně upravované pístě i v době, kdy je areál plný běžných lyžařů. Pro předškoláky uvolňuje SkiResort Live instruktory, kteří učí místní děti lyžovat. Svěřit začátečníky do péče profesionálních instruktorů je nejlepší cesta nejen pro děti z hor.

RADY PRO LYŽAŘE

Všechny informace snadno najdete v dobře sestavených a přehledných webových stránkách SkiResortu, nejčastěji v záložce SLUŽBY.

Zajištěné parkování – V Janských Lázních zaplatíte na parkovištích u kabinkové lanovky a u Hofmannových bud 100 Kč za den. U Lesního domu Na Formáncích 70 Kč. V Černém Dole a ve Svobodě nad Úpou je parkování zdarma. Nová situace je v Peci pod Sněžkou. Město otevřelo dopravní terminál, u kterého stavi co půlhodinu skibus. Na všech ostatních parkovištích v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě parkují jednodenní lyžaři za cenu 240 Kč na 1 kalendářní den. Město preferuje parkování v parkovacím domě P1, a proto je zde poloviční cena 120 Kč. S ubytovací Kartou hosta při vícedenním parkování jen tady vyjde 1 den parkování na 70 Kč. Další výhodou je kryté stání, zastávka skibusu, který jede přímo k dolní stanici vleků Javor. Město parkováním v terminálu odlehčuje dopravě v centru. Při večerním lyžování na Javoru je parkování na parkovišti P4 (Zelený potok) 40 Kč za hodinu, max. na 3 hodiny. Výhodnější cena 120 Kč za den je také ve Velké Úpě na P6 Za řekou. V území měst Pec pod Sněžkou a Janské Lázně nelze parkovat mimo vyhrazená parkoviště.

Školní lyžařský výcvik na Hnědém Vrchu v zimě 1963.

Provozní doba – Areály ve SkiResortu mají jednotnou provozní dobu po celou sezónu. Všechny lanovky a dlouhé vleky jezdí od 8.30 do 16 hodin, krátké vleky od 9 hodin. Od 16.30 jsou sjezdovky uzavřené, aby dostatečně vymrzla upravená trať po rolbování. Na nejdelších osvětlených sjezdovkách začíná večerní provoz ve sjednoceném čase v 18 hodin. Informaci o tom, která ze sjezdovek je otevřena pro večerní lyžování, najdou lyžaři na www.skiresort.cz.

Večerní lyžování na Javoru 1 a 2 v Peci a na Protěži v Janských Lázních je nejvyšší v Česku a probíhá denně od 18 do 21 hodin. V Peci jde o třetí nejdelší osvětlený svah v Česku a v Janských Lázních najdete dokonce nejdelší sjezdovku pro večerní lyžování v ČR. Na sjezdovce U lesa v Peci je večerní provoz v pondělí, úterý, ve čtvrtek a v neděli. Na sjezdovce Modřín ve Velké Úpě se lyžuje denně od 18 do 21 hodin. Večerní lyžování na Duncanu ve Svobodě nad Úpou je ve dnech čtvrtek až sobota od 17 do 20 hodin.

Skipas – Lyžařům se letos otvírá mnohem jednodušší cesta k výhodnějšímu online koupenému skipasu bez ohledu na to, zda mají nebo nemají čipovou kartu z minulosti. Ve všech areálech, mimo Svobody, jsou nově instalované výdejní automaty tzv. sKiosky, kde si lyžař předem koupí skipas vyzvedne po zadání kódu z potvrzovacího emailu. Ať už se rozhodnete pro nákup online, kdy je skipas výhodnější proti ceně na kamenné pokladně až o 36 %, nebo pro nákup na kamenné pokladně, vždy je třeba v rámci nákupu doložit bezinfekčnost. Tato povinnost neplatí pouze pro děti do 12 let, u kterých rodiče musí ověřit věk například předložením kartičky zdravotní pojišťovny. Aktuálně platná protiepidemická pravidla najdete na stránkách skiresort.cz v sekci Take care & ski (COVID 19). Kartu si ponechte pro příští návštěvu. Při potížích s kartou nebo s tím spojené dotazy řešte na hotline 840 888 229 (8–16) nebo e-mailem skiresortcard@skiresort.cz. Dobře si rozmyslete, kolik dní budete lyžovat, s prodloužením pobytu se vám snižuje cena, v porovnání s cenou za jeden den. V ceně šesti a sedmidenního skipasu je i večerní lyžování zdarma. Děti narozené v roce 2016 a mladší lyžují v doprovodu dospělého lyžaře (1+1). Děti narozené mezi roky 2010 a 2015 lyžují za dětské jízdné. Juniorské jízdné je určeno pro narozené mezi lety 2004 a 2009. Stejně jako senioři narození v roce 1959 a starší mají nižší cenu jízdného oproti dospělým. SkiResort Card platí i v lyžařském areálu SKIMU v Malé Úpě. V areálech Velká Úpa, Černý Důl a Svoboda nad Úpou platí i levnější vícedenní lokální skipasy. Jednotlivá jízdenka na Černou

horu stojí 250 Kč, na Portášky, Zahrádky a Hnědý Vrch 180 Kč, Javor a Smrk 100 Kč. Kartu zálohovanou padesáti korunami vrátíte v automatu nebo v pokladně. Top sezóna je od 25. 12. 2021 do 9. 1. 2022 a potom od 23. 1. do 20. 3. 2022. Standardní sezóna s levnějším jízdným je 14 dní v lednu a od 21. 3. do konce sezóny.

Skibus – Ve SkiResortu ČERNÁ HORA – PEC jezdí několik skibusových linek. Červená páteří linka Janské Lázně – Pec pod Sněžkou a zpět jede devatenáctkrát za den. Zastavuje na většině autobusových zastávek, celá trasa trvá optimálně 30 minut. Skibus Modré páteří linky jezdí z Janských Lázní do Černého Dolu. Skibus Žluté páteří linky spojuje patnáctkrát za den skiareál Černá hora s autobusovým a vlakovým nádražím ve Svobodě nad Úpou. Důležitá linka vede z Velké Úpy k Javoru se zastávkami u dopravního terminálu a autobusové stanice v Peci. Ve městě Pec pod Sněžkou jezdí další dvě linky CITY BUS, první po trase hotel Horizont – Malá Pláň – Javor. Druhá po trase od dolní stanice lanovky Sněžka – autobusové nádraží – Javor. Skibusy jsou v provozu od 25. 12. do 20. 3. 2022.

Lyžařské propojení Janských Lázní s Peci pod Sněžkou zvané SkiTour je velmi oblíbené. Od horní stanice Černohorského Expressu vás v intervalu 15 minut od 9 do 15.30 vyveze 300 metrů speciálně upravená rolbba až pro dvacet lidí na nejvyšší bod trasy. Na lyžích sjedete tři kilometry do sedla pod Kolinskou boudou, kde nasednete do jiné rolbby směřující k Pražské boudě. Odtud sjíždíte na sjezdovky v Peci. Pozdější návrat skibusem od stanice Javor trvá do Janských Lázní asi 35 minut. Služba je v ceně vašeho skipasu. U řidiče rolbby si mohou za 50 korun koupit jednorázovou jízdenku i běžkaři nebo pěší hosté. Jezdí od 25. 12. do 20. 3. 2022.

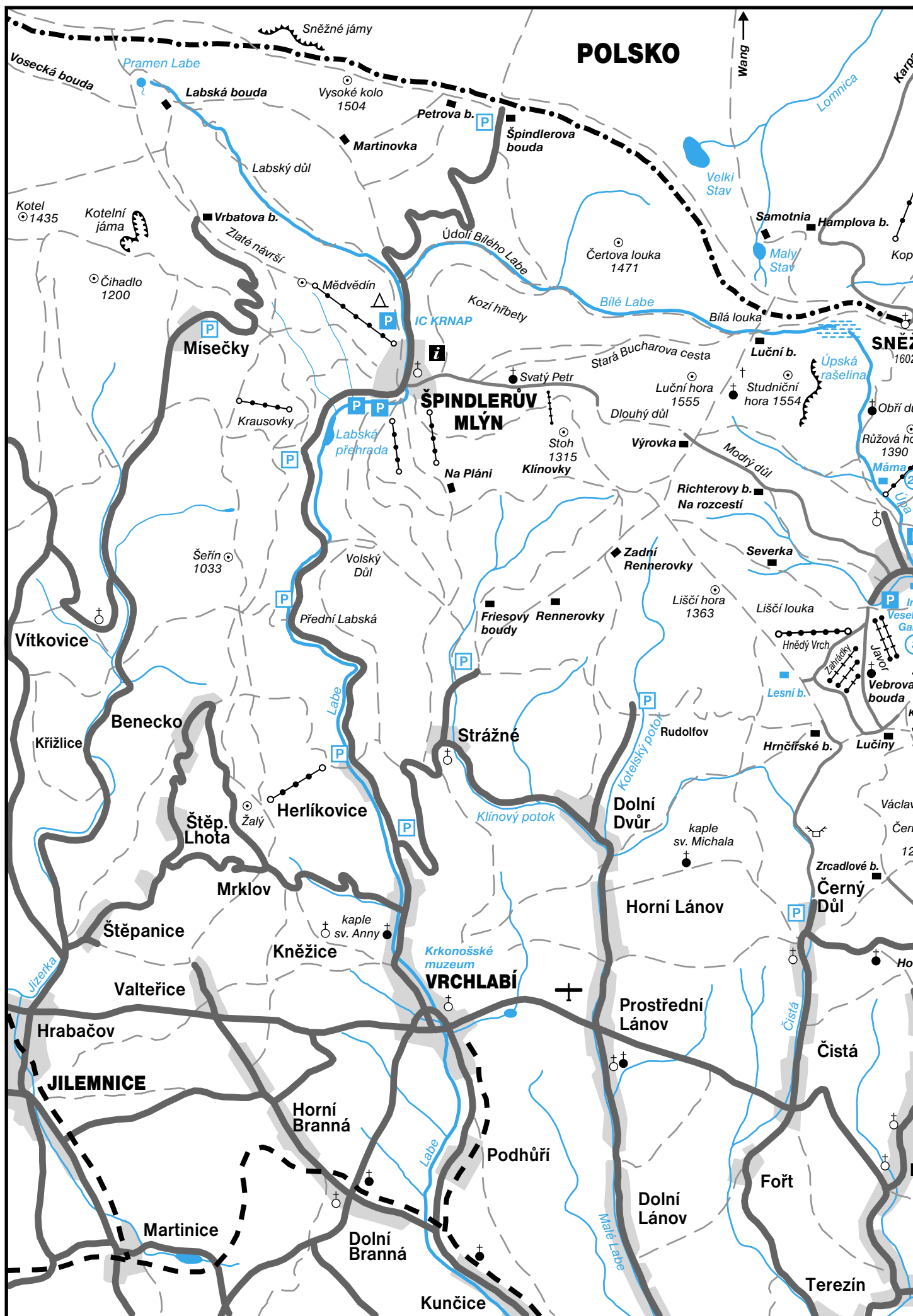
Úpravu tratí pro běžkaře zajišťuje SkiResort ČERNÁ HORA – PEC v celkové délce přes 100 kilometrů. V návaznosti na lanovku Černohorský Express je pravidelně upravená sáňkařská cesta dlouhá tři a půl kilometru s převýšením 560 metrů. Saně si vypůjčíte přímo v budově dolní stanice kabinkové lanovky v Janských Lázních. V areálu ve Svobodě nad Úpou na Duncanu, na Černé hoře na Sportu 3, v Černém Dole a rovněž v Peci pod Sněžkou na Klondike 1 si na slalomové trati s časomírou můžete se svou školní nebo firemní skupinou uspořádat lyžařské závody. Na denně aktualizovaných webových stránkách SkiResortu (internetová mapa běžeckých tras) jsou informace o stavu tratí, sjezdovky vám přiblíží webové kamery. Přeprava běžkařů a sáňkařů v Janských Lázních je pouze na kabinkové lanovce.

SkiResort Live je propracovaný systém služeb s nabídkou kvalitní lyžařské školy, půjčovny špičkového vybavení a servisu. Hosté si mohou vybrat ze šesti programů lyžařské školy, jako je třeba Malý lyžař, Ranní ptáče, VIP privátní výuka. Děti se naučí lyžovat v jednom ze šesti LIVE parků s pojízdnými koberci, rezervace na live@skiresort.cz nebo telefonicky na infolince. Babysittingová centra jsou na čtyřech místech SkiResortu přímo u sjezdovek. Půjčovny lyží a vybavení jsou v každém areálu. Servis se strojem Wintersteiger Discovery S zajišťující dokonalou úpravu lyží je ve Velké Úpě a v dolní stanici kabinkové lanovky v Janských Lázních. Během servisu si hosté zdarma vyzkouší nové testovací lyže.

SkiResort ČERNÁ HORA – PEC, provozuje společnost MEGA PLUS, Janské Lázně čp. 265, PSČ 542 25, infolinka 00420 840 888 229, e-mail: skiresort@skiresort.cz www.skiresort.cz

Školní lyžařský výcvik na Klondike v zimě 2015.

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE

2022

MÁMA 24 doporučená služba – strana
Empfehlenswerte Dienstleistung/Seite

veřejná silnice
Öffentliche Straße

místní a lesní silnice
Orts- und Waldstraßen

lesní cesty a chodníky
Waldwege und -steige

lanová dráha
Seilbahn

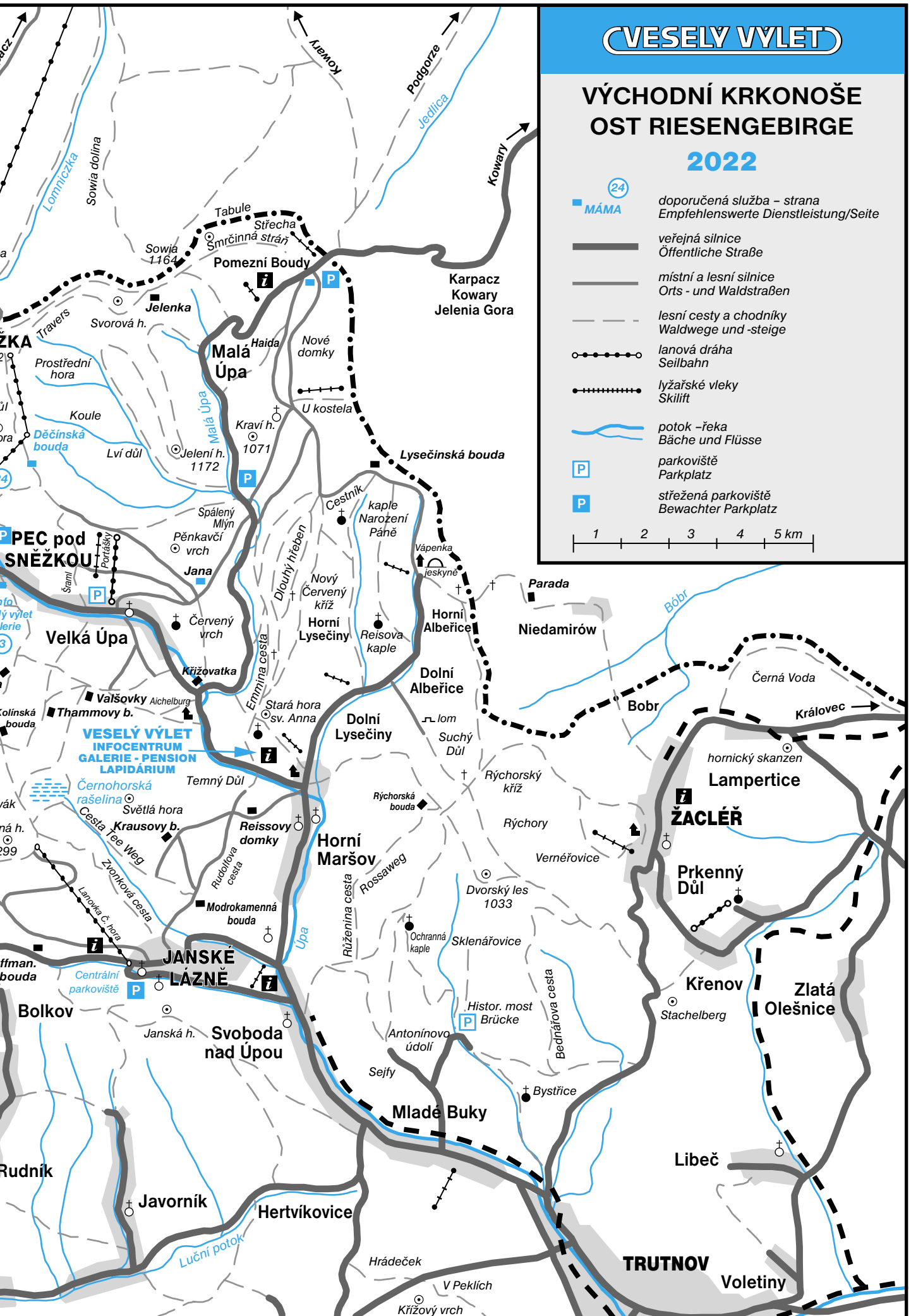
lyžařské vleky
Skilift

potok – řeka
Bäche und Flüsse

parkoviště
Parkplatz

střežená parkoviště
Bewachter Parkplatz

1 2 3 4 5 km

Roman Odvárko vypouštěl v březnu 1966 do obřího slalomu veřejného závodu žáků Bohumíra Zemana.

Lyžaři ze Špindlerova Mlýna

Cesta od startu prvního oddílového závodu Slovanu Špindlerův Mlýn k cílové bráně ženského FIS Světového poháru za účasti nejlepších lyžařek světa trvala přes padesát let. Na počátku byl zájem rodičů naučit děti lyžovat, stejně jako v sousední Peci pod Sněžkou se místní organizace kvůli politickým změnám jmenovala nejprve Sportovní klub, potom Sokol a od roku 1951 Tělovýchovná jednota Slovan Špindlerův Mlýn. V organizaci byly oddíly fotbalu, pozemního hokeje, volejbalu a především lyžování. Samostatně působili skokani, běžci a sjezdaři. Ve všech třech sportech uspěli lyžaři i v mezinárodní úrovni, ovšem alpské disciplíny přinesly Špindlerovu Mlýnu věhlas.

Vladimír Rubeš hrál v padesátých letech se svou kapelou v hotelech Špindlerova Mlýna. Misto si vybral kvůli lyžování a brzy se oženil s místní dívkou Jájinou z rodiny lyžařských mistrů. Otec Jaroslav Lukeš kromě účasti na zimní olympiádě 1948 ve Svatém Mořici získal v letech 1938 až 1948 třináct titulů mistra republiky v severské kombinaci, slalomu i ve sjezdu. Maminka Marie byla dvakrát mistryň ČSR v běhu na lyžích. Dcera Jaroslava Rubešová, které se říkalo Jájina, vyhrála mistrovský slalom, sjezd i obří slalom v letech 1956 až 1962. Společně s otcem jeli v roce 1948 slavný Májový závod ze Studniční hory do Obřího dolu. Jaroslav tu startoval s číslem 6 už o deset let dříve. Ze 129 účastníků byl v elitní desítce, s pětou před ním jel mistr světa Gustl Berauer. Není divu, že se přiznání muzikant Vladimír Rubeš stal prvním dobrovolným trenérem lyžování v poválečném Špindlu a vychoval úspěšnou generaci špindlerovských dětí. Tchán Jaroslav Lukeš vedl obchodní dům založený lyžařem Willy Möhwaldem (též str. 5). Další lyžařskou rodinou ve Špindlerově Mlýně byli třeba Slavičkoví. Výborně lyžovaly všechny čtyři děti ze smíšeného manželství, tedy Magda, Anita, Harry a Hubert, kterému se říkalo Pepík. Nejúspěšnější Magda vyhrála v letech 1959 a 1960 mistrovský obří slalom a před tím třikrát po sobě i Májový závod.

Učitel Roman Odvárko nastoupil do místní školy v roce 1955 a před tím nelyžoval. Brzy poznal, že jestli se chce zapojit do veřejného života Špindlerova Mlýna, musí začít. V jednadvaceti letech cvičil jízdu na svaahu pod školou s žáky třetí třídy. Využívali starý sáňový vlek, než v zimě 1961 spustily komunální služby dvoumístný kotvový vlek Krakonoš. To už byl Roman zdatným lyžařem, členem Horské služby a lyžařského oddílu závislého na dobrovolné práci především rodičů. Důležitých lidí pro rozvoj sjezdového lyžování v 50. a 60. letech Roman Odvárko vyjmenoval přes dvacet. Zpětně sepsal kroniku, aby se na ně nezapomnělo. Výkonostně pozvedl místní lyžaře na republikovou úroveň novým trenérem Jaroslavem Hovorkou. Sportovní referent v zotavovacích ROH se brzy stal profesionálním záchranářem Horské služby, což mu umožnilo vyšetřit čas na tréninky dětí. Lyžařský oddíl získal kotvičkový vlek na tréninkové louce vedle hotelu Slávie. S Jaroslavem Hovorkou je spojená zlatá éra mládežnického lyžování s dobrými výsledky. Roman Odvárko, který byl skvělým třídním učitelem poloviny redakce tohoto vydání Veselého výletu, nám popsal práci trenéra Hovorky. Měl dar přesvědčit své lyžaře plnit beze zbytku udělené pokyny, dodával jim sebedůvěru a nedeptal je při neúspěchu. Byl přísný, co řekl bylo svaté, přitom měl velkou autoritu. Ovlivnil čtyřicetku místních dětí a jednoho lyžaře nastartoval do světové špičky.

Další kvalitu přinesl v roce 1961 vystudovaný trenér Jiří Jirsa. Zařadil nejlepší lyžaře do Tréninkového střediska mládeže se sídlem ve Vrchlabí a vytvořil na svou dobu výborné podmínky. Sám byl metodik lyžování, přicházel s tréninkovými novinkami jako třeba jarním lyžováním na posledním sněhu v Modrém dole se základnou v Luční boudě nebo letním lyžováním na umělé hmotě, protože byly omezené výjezdy na ledovce v Alpách. V roce 1971 založil Internátní školu mladých lyžařů. V ubytovně na stadionu ve Svatém Petru bydleli nejlepší lyžaři i z jiných oddílů, nejvíce z Pece pod Sněžkou. Měli úlevy ve škole, trénovali každý den. V první skupině bylo deset dívek a kluků. Jiří Jirsa vedl od roku 1970 juniorskou federální reprezentaci, do které zařadil i nejlepší ze své špindlerovské skupiny. Vychoval několik mistrů republiky a hlavně lyžaře, kteří se mohli porovnávat s mezinárodní konkurencí. Ve Špindlerově Mlýně byla vždy silná základna Horské služby. Podle nepsaného pravidla se členové HS zapojovali do práce Slovanu. Poznávali mladé kluky a mohli je nasměrovat do řad dobrovolných a později i profesionálních záchranářů. Lyžařským oddílem prošla několik minulých i současných služebníků. Náčelníkem pro oblast Krkonoše je nyní Pavel Jirsa, syn trenéra a absolvent lyžařského střediska mládeže. Od lyžařů k Horské službě přišel i předchozí náčelník Adolf Klepš, v oddíle aktivně působil i jeho předchůdce Jiří Dunka. O provázanosti těchto dvou organizací můžeme mluvit dlouho. Aktivním členem Horské služby byl po ukončení závodní kariéry i zdaleka nejúspěšnější odchovanec oddílu Bohumír Zeman.

Lyžařský oddíl se podílel na pořádání několika mezinárodních závodů. Důležité byly Světové zimní akademické hry v roce 1949 a III. Zimní světová univerziáda v roce 1964. Tehdy nebyl na původním místě v Innsbrucku sníh, tak se na poslední chvíli soutěže přesunuly do Špindlerova Mlýna. Další univerziáda tu úspěšně proběhla v zimě 1978. TJ Slovan Špindlerův Mlýn z několika důvodů zanikl v říjnu 1989, jakoby v předtuše nových poměrů. Ale závodní lyžování ve Špindlerově Mlýně neskončilo.

Splněný sen

V létě 1991 parta lyžařů kolem Bohumíra Zemana založila neziskovou organizaci Ski klub Špindl, aby zajistila sportovní rozvoj svých i dalších dětí, které chtěly s podporou klubu a rodičů závodně lyžovat. Brzy jejich lyžaři patřili k nejlepším v republice. Už tehdy přišli s odvážnou vizí uspořádat ve Špindlerově Mlýně velké, nejlépe světové závody. I proto

Internátní škola lyžařů ve Špindlerově Mlýně v prosinci 1971. Od leva stáli trenér Jiří Jirsa, Bohumír Zeman, Eda Ptáčník, Petr Hönig, Jura Kornfeld, Jiří Pršala, Fanda Kolín, Petr Kakeš, Eva Uhrová, Jana Štanclová, Drahuše Dlouhá a další trenér Pavel Zelenka.

založili produkční společnost k organizování soutěží i zábavy spojené s lyžováním. Povedlo se Mistrovství světa juniorů a Evropské poháry v akrobatických disciplínách, mezinárodní závody FIS i mistrovské závody ČR v alpských disciplínách a snowboardingu. Získat pořadatelství závodů Světového poháru je něco úplně jiného, ale úspěšné nižší soutěže jsou podmínkou dojit k cíli. Ten mají i další ne alpské země jako Japonsko, Rusko, Korea, Kanada, USA a dva silné severské státy. A na všechny se nedostane. K naplnění ambicí pořádat velké závody zásadním dílem přispěl celkový rozvoj zimního střediska Špindlerův Mlýn. Především se proměnil lyžařský areál Svatý Petr a s ním propojená další lyžařská místa. Černá sjezdovka získala parametry uznané FIS pro nejprestižnější závody světa. Nutná byla sportovní diplomacie a v té mají pořadatelé silného hráče v osobě Bohumíra Zemana. Až do loňska byl členem komise FIS pro Evropské a Světové poháry s hlasovacím právem spolu s dalšími čtrnácti členy z celého lyžařského světa. Pomohla jeho známost se šéfem Světového poháru Toni Sailerem, ředitelem ženské sekce Rakušanem Kurtem Hochem, členy FIS Erichem Demetzem z Jižního Tyrolska, Atle Skaardalem z Norska a dalšími. Hodně pomohl lékař Milan Jirásek, tehdejší předseda lyžařského svazu a člen FIS. Nebylo snadné Mezinárodní lyžařskou federaci (FIS) přesvědčit o kvalitě areálu, když vlastně „nemáme hory, ale jen kopce“, jak pravila snowboardistka Eva Samková poté co se zimním sportem poznala kus světa. Po více než deseti letech práce získal Špindlerův Mlýn termín pro pořádání Světového poháru žen v prosinci 2003. V předchozích letech ve stejné době úspěšně proběhly závody Evropského poháru, jenže v důležitou chvíli přišlo do Evropy teplo a nebyl sníh. Organizátoři utratili kupu peněz, ale neztratili víru. V prosinci 2005 se vše povedlo a poprvé na území České republiky zavítaly závody Světového poháru. Byla to největší sportovní událost roku. Tehdy jsme kolem tratě potkali snad všechny naše přátele a známé z lyžování, včetně těch, o kterých píšeme v tomto vydání Veselého výletu. Na stupních stály nejslavnější lyžařky, ve slalomu Anja Pärson před Janicou Kostelič a Marilies Schild. Naše Šárka Záhrobská skončila osmá. Obří slalom poprvé v životě vyhrála Janica Kostelič před Rakušankami Kathrin Zettel a opět Marilies Schild. Spokojený byl i ředitel závodu a šéf organizačního výboru Bohumír Zeman. Stejně při druhém ročníku v lednu 2008, kdy Šárka Záhrobská byla na své

domovské trati ve slalomu pátá. Ještě větší náboj měl třetí ročník v březnu 2011. Bližilo se finále Světového poháru a o celkové prvenství bojovaly legendární Lindsey Vonn a Maria Riesch. Lépe se závody povedly Vonnové. V cíli obřího slalomu se na třetím místě Američanka usmívala, přestože měla fialový monokl pod levým okem. Vyhrála skvělá Viktorie Rebensburg před Denise Karbon, která tu zářila už minule. Ve slalomu opět dominovala Marlies Schild a vypadalo to, že královnu slalomu nikdo nesesadí. Zcela bez pozornosti dojela na 32. místě den před svými šestnáctými narozeninami drobná Američanka Mikaela Shiffrin. Už v příští sezóně bylo jejím přičiněním všechno jinak. Lindsey Vonn ročník SP 2011 nakonec nevyhrála, ale ve Špindlu si to užila. Jak moc se povedl čtvrtý Světový pohár 2019 na Černé sjezdovce ve Svatém Petru píšeme na jiném místě. Ty dva závodní dny se o Špindlerově Mlýně a České republice mluví v celém lyžařském světě. Na takovou reklamu by nestačily desítky miliónu korun. A s každým dalším vydařeným podnikem stoupá prestiž lyžařského střediska. Za to patří velký dík organizátorům i těm, které je ke sportu přivedli.

www.mestospindleruvmlyn.cz

V březnu 2019 zvítězily nejlepší lyžařky Rebensburg, Vilhová a Shiffrin i organizátoři Světového poháru.

Pohlednicí cvičné louky zvané Sansák fotografoval v šedesátých letech v Janských Lázních Bohumír Zeman, otec lyžařského mistra s přezdívkou Bobas.

Od revoluce se v horském lázeňském městě Janské Lázně vystřídal pět starostů různých profesí i názorů, ale všechny spojuje zájem o lyžování. První starosta Václav Němec se již v osmdesátých letech zapojil do práce lyžařského oddílu i kvůli synům Tomášovi a Michalovi. Spojení jeho rodiny s lyžováním je osudové. Kluci byli u začátku soutěží ve skialpinismu. Michal závodil také na kole, především v cyklokrosu, kde získal fyzickou. V kombinaci s lyžařským uměním měl dobré předpoklady uspět v soutěžním skialpinismu. Šest let byl v reprezentaci, zúčastnil se prvního mistrovství světa v zimě 2002 ve francouzském Serre Chevalier. O rok později vyhrál Český pohár ve skialpinismu. Poslední rozhodující závod šel ve Špindlerově Mlýně ve dvojici s Tomášem a bratři zvítězili. Prvenství na krkonošské trati obhájili i za rok. Následovaly další závody, túry v Alpách, oba se stali členy krkonošské Horské služby. V lednu 2018 byl

Josef Formánek a Josef Vlček lyžovali po válce na cvičné louce dnes zvané Formánky.

Tomáš Němec se svou partou na skialpové túře v Rakousku. Kolegy zasáhla lavina, Tomáš jel na pomoc. Aniž by udělal hrubou chybu, zahynul v následné lavině, co sjela z protisvahu. Na vrcholu Černé hory je u jeho lyžařského domku památník s textem: Miloval hory, a tak v nich zůstal. Druhý starosta Bedřich Kornfeld vychoval jednoho z nejlepších lyžařů z Janských Lázní. Jura byl v československé reprezentaci a v roce 1977 se stal mistrem republiky ve slalomu. Bedřich se ještě radoval z vnučky Lenky Kornfeldové. Členka české reprezentace stála několikrát „na bedně“ mistrovských závodů juniorů i dospělých. Starosta Josef Košťál vyrůstal s první poválečnou lyžařskou generací Janských Lázní. Jeho otec Josef hospodařil od roku 1947 na louce příhodné i k lyžování. Byl tu jeden z prvních navijákových vleků v Krkonoších. Později vyhlášené lyžařské místo získalo moderní kotvový vlek provozovaný tělovýchovou. V roce 1993 Josef Košťál koupil oba lyžařské vleky na své louce a jen stvrdil už dříve užívané jméno lyžařského areálu Košťálka. Josef jej stále provozuje, dnes jako součást SkiResortu ČERNÁ HORA – PEC. Čtvrtý starosta Jiří Hradecký lyžoval od mala, i díky tomu se mohl stát záchranářem a osm let vést okrsek Horské služby Janské Lázně. Stejně jako jeho předchůdci přispěl podporou lyžařského areálu k proměně sjezdových tratí na Černé hoře v jedny z nejlepších v republice. Současný starosta Petr Hřebačka vyrůstal na sjezdovce Třešňovka v Horním Maršově. Skvěle jezdí na běžkách, sjezdovkách a nyní oblíbených skialpech. Řadu let žije v Janských Lázních v hájovně přímo u hlavní sjezdovky vedoucí z Černé hory. Je to vzkaz pro budoucí vedení města? Za třicet let v Janských Lázních neuspěl kandidát na starostu bez pochopení pro lyžování.

Lyžařská rodina Formánků

Patriot Janských Lázní Zdeněk Formánek se narodil brzy po válce v dnešním hotelu Lesní dům. To už jeho dědové Josef Vlček a Josef Formánek spolu lyžovali na cvičné louce za Lesním domem. Nemohli tušit, že se zdejší areál pro malé i dospělé, které nepotkalo lyžování v dětství, jednou bude jmenovat podle Formánků. Zdeněkovi ušil první kožené lyžáky děda Vlček. V boudičce vedle Lesního domu měl nejen ševcovskou dílnu, ale i první poválečnou půjčovnu lyží a prodej suvenýrů. S lyžařským materiálem býval za režimu zakazujícího podnikání velký problém. Lyžáky s přezkami táta získal pro Zdeňka, když je odložil největší jansko-lázeňský lyžařský mistr Jan Vojtěch (též VV 47/2017). Později v Polsku vyráběli v licenci lyžařské vázání Marker. Zdeněk od místního zelináře koupil nedostatkové buráky a v rámci malého pohraničního styku se zbožím odjel do polské Jelení Góry. Buráky prodal tamějšímu zelináři a výtěžek mu stačil akorát na bezpečnostní vázání. Připravil je na lyže koupené od tehdejší československé lyžařské jedničky Milana Pažouta. Každý lyžař té doby může vyprávět příběhy, jak sehnal výtoužené a v obchodech nedostupné kvalitní lyže, lyžáky, vázání, hole, vlastně všechno nejen pro závodní lyžování.

První lyžařské dovednosti Zdeněk získal sjezdy po zasněžených schodech lázeňské vily Koref, ve které bydleli. Brzy se přesunul na ještě nezastavěnou stráž mezi Lesním domem a Sanssouci, které se podle vyhlášené kavárny říkalo Sansák. Tady se při lyžování Formánkovi scházeli z dalšími rodinami. Při šlapání nahoru si děti i rodiče povídali, družili se. Ovšem lyžaři z Janských Lázní měli jako jediní v Krkonoších v padesátých letech ohromnou výhodu v podobě lanovky na Černou horu. Měli místní lyžaři brzy věděli, že se u lanovkářů Cermana, Salače, Suchánka i náčelníka Stříhavy nemusejí bát o ten jediný lístek, zakoupený na začátku sezóny. Za to pomáhali rovnat lyže řádných pasažérů do koše pod kabinou lanovky. Svoje položili úplně nahoru, aby co nejrychleji vyjeli na dva a půl kilometrů dlouhou úzkou sjezdovku plnou boulí. Potřebovali dole stihnout stejnou kabinu se stejným přívětivým průvodčím. Zdeněk měl rekord patnáct jízd za den, tedy čtyřicet kilometrů. O tom v jiných lyžařských lokalitách zatím bez vleků a lanovek mohli jeho vrstevníci pouze snít. Ředitel školy a především zakladatel zdejšího závodního lyžování

Jaroslav Vojtěch určil každý zimní čtvrtek lyžařským dnem. Místo učení jeho žáci závodili mezi sebou a vyzývali rekreanty k poměření časů. Místní děti byly vždy lepší a hosté se dobře bavili. Zdeněk jel první závod v sedmi letech. Pan ředitel Vojtěch je vozil svým Moskvičem 407 na souťže do širokého okolí. Už tehdy pořádal oddíl v Říčkách v Orlických horách prestižní žákovské závody. V roce 1964 tam jel Zdeněk mezi staršími žáky se startovním číslem jedna obří slalom a vyhrál. O čtyřiačtyřicet let později s jedničkou vyhrála v mezinárodní konkurenci závod v obřím slalomu Skiinterkriterium Říčky jeho vnučka Dominika Drozdíková. Zdeňkovi lyžování vyplňuje život. Místo vojny závodil za Duklu Banská Bystrica. Nikdy nepředjel Honzu Vojtěcha, až nedávno na závodech veteránů. Jenže přijel Honzův mladší bratr Martin Vojtěch a Formánek byl zase druhý. Zdeněk neorganizuje takové akce kvůli výsledkům, těší se na setkání se svou lyžařskou komunitou. Manželka Hana pochází z Letohradu, tedy z místa zaslíbeného biatlonu. Hana má dva tituly mistryně republiky, její švagrová Kateřina Holubcová se v roce 2003 stala naší první mistryní světa ve vytrvalostním závodě. Stejný titul získala opět až Ioni Markéta Davidová. Proto není divu, že jejich mladší dcera Dita Formánková začínala s vrcholovým sportem s běžkami a flintou. Jezdila i sjezdové závody, až přešla na sportovní skialpinismus. Třikrát vyhrála Český pohár, dvakrát byla mistryní republiky a s reprezentací jezdila na závody do alpských zemích. Velmi úspěšná byla již zmíněná Zdeňkova nejstarší vnučka Dominika. Poprvé stála na lyžích ve dvou letech na cvičné louce zvané Formánky, kde děda řadu let provozoval dětský lyžařský areál, než jej převzal pod SkiResort. Dominika lyžařsky rostla pod dohledem táty Petra Drozdíka a byla výborná. V zimě 2011, 2012 a 2013 v juniorské kategorii vyhrála na mistrovství republiky vždy všechny čtyři disciplíny, tedy slalom, obří slalom, super G i kombinaci. Nejen v super G porážela i stejně starou pozdější olympijskou vítězku Ester Ledeckou. Ale tak jako se to v Česku děje mnohokrát, nepodařil se její přechod mezi dospělými. Je to problém systému včetně financování i menší motivace mladých lidí dál dít na úkor normálního života. Janek Ledecký nám na dotaz, proč je dcera Ester tak výjimečná, řekl: „Jako rodiče jsme nebyli ambiciózní, jen jsme děti podporovali v tom, co je baví a odstraňovali překážky. Ester zvládla období, kdy se začala srovnávat s tisícem stejně dobrých lyžařů z celého světa. Sportu obětovala vše a o své cestě je přesvědčená. Proto vstává brzy ráno na tréninky, které nešidí, tahá po kopci tyče, má přesně dany program, pak jdou výsledky nahoru.“ Zdeněk Formánek nám poslal fotografii z prvního tréninku malých vnoučat v této zimě. Pátá generace lyžařů Zuzka, Vojta, Tereška a Bára nacvičují v areálu Formánky jízdu na běžkách. Jestli jim lyžování také zachutná, budou Zdeněk s Hanou opět prožívat jejich případné úspěchy. A jak začne lyžování na Černé hoře, pojedou v jedné z prvních kabelek, aby stihli hladkou ranní pistu.

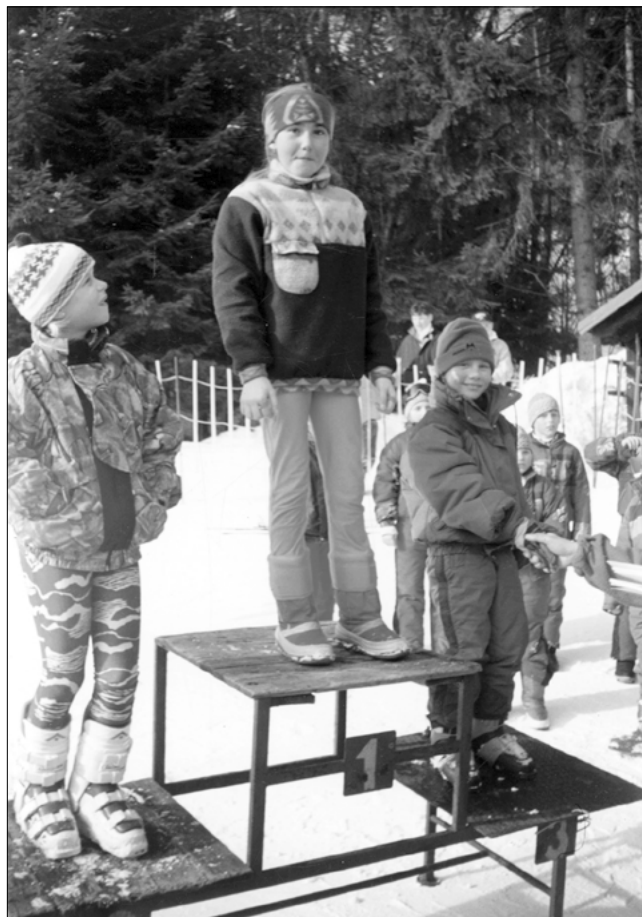
Holky Uhrovy

Miroslav Uher se oženil během války se svou Vlastou už v devatenácti letech. Týden po svatbě u něho propukla obrna, očkování tehdy ještě nebylo k dispozici. Vyzábl z těžké nemoci dobře, ale jedna noha zůstala poškozená, už nikdy nemohl lyžovat. I kvůli léčení přišli po válce do Janských Lázní a zůstali. Postupně se jim v domě pod Černou horou narodila děvčata Vlasta, Alena a Eva. Otec se rozhodl, že budou i za něho závodně lyžovat, a dobře lyžovat. Zavedl přísný tréninkový řád, holky stály na lyžích denně. Jednou z metod bylo stínování jízdy tehdy už reprezentanta Honzy Vojtěcha. Otec trenér dohodl, že Vlasta nebo Alena sjížděly těsně za ním celou sjezdovku z Černé hory. Jak začaly závodit, stal se i jejich servismanem. Nikdo nesměl vidět, co a jak jim máže na skluznici. Aby holky mohly konkurovat ostatním, maminka Vlasta měla ještě jednu práci. Nejlepší z trojice byla prostřední Alena, proto ji táta sehnal francouzské lyže značky Rossignol, ostatní vybavení dědila po Milovi Sochorovi. Obětavost rodičů byla provázená pověstnou přísností Miroslava Uhera.

Zdeněk Formánek jel v zimě 1964 sjezd z Černé hory po Zvonkové cestě.

Nejlepší lyžařka v české historii Šárka Záhrobská později Strachová vyhrála v zimě 1995 pouťový závod na Duncanu a o dvanáct let později zatím jediný český titul mistra světa v alpském lyžování ve švédském Åre. Ditu Formánkovou vyfotil táta Zdeněk na třetím místě.

Koncem šedesátých let všechny tři dcery přivedl do lyžařského oddílu v Peci k trenérům Vořechovskému a Pinkavovi. Alena po škole jela autobusem do Pece a po tréninku vyšla s lyžemi na rameni na Černou horu odkud po tmě sjela domů. Tehdy nebyly čelní lampy nebo skialpové lyže s pásy pro stoupání. Takhle to bylo každý pracovní den a o víkendech se jely závody. Někdy sestry přespaly v Peci ve škole v rodině ředitele Miloslava Sochora. Mladší Eva se po letech provdala za mladšího z bratrů Sochorových Ivana. I díky holkám Uhrovým byl žákovský a juniorský oddíl v Peci nejúspěšnější v republice. Ovšem v dospělé reprezentaci žen už byla Alena jedinou lyžařkou z Krkonoš. Obsazení národního týmu bylo dané, čtyři Češky a čtyři dívky ze Slovenska. Jezdily na soustředění a závody do Alp a brzy poznaly, jak hodné jsou ve vybavení, tréninkových možnostech i organizaci pozadu. Na ledovci nad Kaprunem bylo minus dvacet stupňů, ostatní týmy nevyšly ven, ale naši museli trénovat, protože se konečně dostali na sněh. Sjížděli v mlze a mezi trhlínami. Přesto byl otec Uher za dceru šťastný, rád cestoval, ale nikdy se nemohl podíval na Západ. Aleně se dařilo, až ve dvaadvaceti zjistila, že závodí hlavně kvůli tátovi. Na mistrovství republiky v Tatrách v roce 1974 vyhrála obří slalom a pak trenérům oznámila, že končí. Právila: „Nadobro jsem sekla s lyžováním!“ Dodělala školu a potom poznala sportovního lékaře Jirku Váchalu a s ním jiné lyžování, tedy volné jizdy, partu, zábavu. Když vyrazí ze svého rodného domku na sjezdovku na Černou horu, pořád je vidět, že jede paní lyžařka.

Alena Uhrová vyhrála v březnu 1966 Velkou cenu Pece, kam přijelo 38 lyžařských oddílů. Jako mladší žákyně porazila ve slalomu a obřím slalomu i starší děvčata včetně své sestry Vlasty Uhrové, první mezi dorostenkami.

Zachráněná tradice lyžařského oddílu

Obětavý předseda Zdeněk Lábler zemřel a lyžařský oddíl v Janských Lázních po padesáti letech zanikl. Otec zakladatel Jaroslav Vojtěch měl radost, když se o obnovu zasadila v roce 2003 generace lyžařů, které oddíl vychoval. Iniciativy se ujala především jeho vnučka Kateřina Vojtěchová provdaná Kočí. Bývalý reprezentant Jan Vojtěch má tři dcery. Nejmladší Zuzana se upsala snowboardu a po své kariéře byla první trenérkou Ester Ledecké, která je ve své disciplíně nejlepší na světě. Prostřední Eva řekla hned, že nebude závodit, a jezdí si sama pro sebe. Ve sjezdových stopách otce Jana šla jen nejstarší Kateřina. Ale co je nejen pro Janské Lázně důležité, pokračovala v práci svého dědy Jaroslava, který založil první lyžařskou školu už roku 1976. A proto Kateřina mohla po obnově oddílu ze své vyhlášené lyžařské školy K+K poskytnout instruktory lyžování pro tréninky dětí. V létě, které je na jižní polokouli zimou, učila lyžování na Novém Zélandu. Tam potkala a přemluvila absolventa sportovní fakulty Pavla Šedivého, aby přijel do Janských Lázní pozvednout úroveň lyžování a stal se hlavním trenérem obnoveného oddílu. On přijel, a ještě si přibral učení angličtiny ve zdejší škole. Tomáš Němec vedle práce s dětmi přispěl k připomínání lyžařských kořenů včetně mistrovství světa v lyžování v Janských Lázních v únoru 1925. Jako jinde jsou důležité aktivní rodiče. Když jejich děti lyžují, zastávají podle možnosti v oddíle funkci trenéra, instruktora, servismana, organizátora závodů, pokladníka nebo předsedy. Potom přenechají své místo další generaci. Před letošní sezónou je v lyžařském oddíle SK Janské Lázně devadesát dětí, asi polovina ze sousedních sídel Svoboda, Maršov, Trutnov či Černý Důl. Olympionik ve skikrosu Zdeněk Šafář dříve vedl žákovskou národní reprezentaci, teď má v Janských Lázních v týmu pět nejlepších juniorů. O mladší lyžaře pečují dalších deset trenérů a instruktorů. Vychovali tu juniorské reprezentantky Anetu Fleischerovou a dívku z titulní strany Viktorii Vydrovou. Ta je z dvojčat, bratr Šimon se narodil s vrozenou vadou. O to více talentu dostala do vínku jeho sestra. Sportovní lékař Martin Koldovský v Jilemnici po výkonnostních testech shledal její výjimečný potenciál a doporučil Viktorce dělat vytrvalostní sport, třeba běh nebo běžky. Jenže její táta Oldřich Vydra je sjezdař. Vyrůstal v domku na sjezdovce Duncan a lyžování patří k jeho životu. Sám prošel sportovkou, byl ve sjezdařském středisku mládeže v Peci. Letní sezónní práci střídal v zimě s obsluhou lyžařského vleku u Formánků. Od dvou let bral Viktorku s sebou na mírný svah, od čtyř už byla v lyžařském oddíle a jezdila na sjezdovce Duncan. Velkou práci na jejím výkonnostním růstu udělal trenér Pavel Šedivý. Hlavní tíha ležela dál na rodičích. Maminka Markéta ještě kojila mladšího syna, když vozila Viktorku na tréninky do Pece. Táta od pěti ráno stavěl slalomy s čelovkou, deset sezón připravoval lyže. V žákovské kategorii již byla v reprezentačním družstvu. V patnácti Viktorie jela ve Whistleru v Kanadě neoficiální mistrovství světa žáků. Nejlépe zajela super G na pátém místě. Kolem ní se umístily holky, co dnes závodí ve světovém poháru. Sjela si s nejlepšími lyžařkami světa alespoň předjezd obřího slalomu ve Špindlerově Mlýně v březnu 2019. Ještě závodí, ale přednost má vysoká škola. Zeptali jsme se jejího táty Oldřicha, jak zpětně hodnotí vynaložené úsilí a velké finanční náklady na dceřino lyžování: „Stálo to za to! Viktorka je teď otrkaná holka, zná svět, prožila naplněné dětství, má výbornou kondici. Od šestnácti studuje sama na cestách, distanční výuka v době covidové ji nemohla zaskočit. Kamarády i přátele má z lyžařské party.“ Její soupeřnice Aneta Fleischerová se stejně jako Lenka Kornfeldová zapojila jako trenérka do práce lyžařského oddílu. Ten vychoval nejen závodní lyžaře, ale i instruktory, trenéry a rodiče dětí, které budou rády lyžovat, a to nejen v Janských Lázních. A možná z nich vyroste nový Jan Vojtěch, Alena Uhrová, Zdeněk Formánek, Michal Němec, Dita Formánková, Dominika Drozdíková, Viktorie Vydrová nebo dokonce Šárka Záhrobská či Ester Ledecká. Ale určitě budou lyžaři.

Standa Ondráček zachytil okamžik, kdy v roce 1962 ředitel školy Zdeněk Drbohlav vybíral místo pro lyžařský vlek.

Čtyři vleky a jedna klimatická změna

Učitelé Standa Ondráček a Zdeněk Drbohlav věděli, že sjezdové lyžování na vyšší úrovni nejde dělat bez lyžařského vleku. Na dohled od centra Maršova byla čtyři místa s pravidelně šlapanou sjezdovkou. Ředitel školy Drbohlav vybral kopec nedaleko dřevěných budov školní jídelny a družiny, které bývalý německý válečný tábor. Místu se dodnes říká Lágrý. Na dobré slovo kantoři objednali u Transporty Chrudim dvěstěmetrovy kotvičkový vlek za deset tisíc korun. Organizace výstavby se ujal Standa, uměl přesvědčit lidi, aby se zapojili. Žáci z nejvyšších ročníků vykopali základy pro ukotvení dolní a horní stanice. Děvčata vynosila do svahu materiál a jednotlivé díly vleku. Učitel to později popsal, jako když mravenci vlečou své úlovky do mraveniště. Montáž vleku provedli první zdejší pováleční lyžaři a také zruční řemeslníci Jaroslav Falta a František Souček (též VV 45/2016). V zimě 1963 začal provoz prvního lyžařského vleku v Maršově, nejčastěji při hodinách tělocviku. Standa Ondráček byl všestranný sportovec, ale nikoliv sjezdař. Při prvním tréninku zjistil, že především žákům z Pece nemá co ukazovat a radit. Na odborových zotavovacích východních Krkonoš působil známý lyžařský trenér Slávek Sedlák. Tehdy neměl kde bydlet. Standa mu vyjednal místo topiče v tělocvičně vytvořené z varny maršovského pivovaru. Tam mohl přes zimu bydlet a věnovat se tréninku žáků v alpských disciplínách. Využití vleku bylo pro děti ze školy bezplatné, hosté platili korunu za jízdu. Časem se ukázalo, že nemá kdo uhradit dlužných deset tisíc korun za dodání vleku. Standa nakonec umluvil známé v Okresním výboru ČSTV, aby pohledávku zaplatili. Pak musel na nějaký čas ke škodě dětí učitelství vyměnit za sportovní úřednicku. Po několika sezónách sjezdovka a vlek na Lágrech osiřely. Na rozdíl od Pece nebo Mladých Buků se v Maršově nenašlo dost obětavých rodičů, aby komunitní vlek obsluhovali. I tak v Maršově v té době vyrostlo několik dobrých lyžařů, kteří potom pomohli další generaci, například Milan Koniarík, Etela Součková dnes Hauftová, Honza Posadovský, Franta Veselý a nejmladší Luďa Holá dnes Hlinková. Výborným závodníkem byl syn zakladatele maršovského lyžování Jaroslav Falta mladší. Jeho dcera Sylva Faltová provdaná Dlouhá předčila dědu i otce, až do zranění závodila za národní reprezentaci.

Nejlepším maršovským lyžařským svahem je Třešňovka. Obec tu v osmdesátých letech příhodnou louku vybavila moderní vlekem. Její zaměstnanci měli zajištěnou zimní práci a při sportovní organizaci Jiskra Horní Maršov vyrostl zdatný lyžařský oddíl. Zapojily se desítky dětí a s nimi rodiče. Cíl naučit

je všechny lyžovat se povedl. Především kluci úspěšně závodili, nejlepším byl Leoš Cvejn, další vnuk Jaroslava Falty seniora. Hlavními trenéry oddílu byli Luďa a Milan, Honza zastával funkci předsedy a organizátora. Povedlo se uspořádat závody s účastí řady lyžařských oddílů z okolí. Lyžování a doprovodné akce jako maskarní jízdy a sportovní plesy spojovaly lidi, kteří by se jinak nestýkali. Vyrostla další generace lyžařů, která ke sportu dnes vede své děti. Milan Drahník z této party má dnes na hlavní ulici půjčovnu a servis lyží.

Na třetím kopci zvaném Havranka vznikl nový lyžařský vlek se sjezdovkou upravovanou rolbou. Po revoluci původní oddíl skomíral, než se iniciativy chopily rodiče kolem Ludi a Standy Hlinkových. Opět se v Maršově intenzivně trénovalo a závodilo především na sjezdovce Havranka. Až u lesa pod Rýchorami začínal nejdelší závod. Vydařenou akcí byly podzimní slalomy na sucho, na které jezdily oddíly z různých míst Krkonoš. Jenže na začátku milénia v obci výrazně ubyly děti a přišly první teplé zimy. Maršovské sjezdovky bez technického zasněžování zůstaly holé. Třešňovku zkoušela zachránit lyžařská škola K+K, ale klientela z místních pensionů musela jezdit za sněhem do umělé zasněžované areálu. Nejdéle se držel čtvrtý vlek na cvičné louce U kostela, který provozoval Láďa, syn dalšího zakladatele maršovského lyžování Františka Součka. Horní Maršov je na půl cesty mezi sjezdovkami v Peci pod Sněžkou a na Černé hoře. Zdejší lyžování zachránil spolehlivý provoz skibusů.

V platném územním plánu obce Horní Maršov je uzávěra na pozemky pro splnění dávného snu. Z centra obce by mohla vést sedačková lanovka přes louku u Lágru až na 755 metrů vysoký vrchol s enklávou Reissovy domky. Stráň má výhodnou severovýchodní expozici, v řece Úpě je dostatek vody pro zasněžování. Sjezdovka by vytáhla ven děti od počítačů a telefonů. Na Reissovkách se potkávají upravované běžecké trasy, v létě skvělé vycházkové a cyklistické cesty. Od zařazení ideje do územního plánu ovšem uběhla řada let a dnes již víme, že osamocený areál má slabší ekonomiku a těžko bude hledat investora. Navíc s vidinou složitého povolovacího řízení. Rezerva pro lanovku se sjezdovkou blokuje výstavbu domů v lokalitě Slovany. Nejspíš zůstane u nesplněného snu a zdejší aktivní děti zůstanou členy lyžařských oddílů v sousedních obcích.

Horní Maršov i bez vleků vítá lyžaře. Obcí prochází upravovaná Krkonošská lyžařská magistrála. V oblasti Světlé a Černé hory je přes padesát kilometrů skvělých běžeckých tras přístupných z centra Maršova nebo z Temného Dolu. Stále populárnější je zimní turistika na skialpových lyžích. A především, obcí projíždějí v krátkých intervalech skibusy, které lyžaře během pár minut zavezou zdarma pod nejlepší sjezdovky východních Krkonoš. Jen se musí rozhodnout, jestli pojedou směrem dolů do Janských Lázní nebo nahoru do Velké Úpy a Pece.

www.hornimarsov.cz

Jan Posadovský předával ceny nejmladším lyžařům na Havrance v zimě 1989.

Kolébka krkonošského snowboardingu

V zimě 1988 získal dobře známý horolezec Miroslav Šmíd zvaný Lanč povolení Správy KRNP cvičit se skupinou deseti lidí lezení v ledu na Mazáckově piliři v Úpské jámě. Pod padesátimetrovou ledem zalitou kolmou stěnou se mohlo dojít spodem od kapličky v Obřím dole nebo za dobrých podmínek sjet na lyžích od vrchu. Jeden slunečný den jsem se akce také zúčastnil. Lanč pozval i kamaráda Jirku Zechovského ze Žacléře, že nám něco předvede. Šli jsme z Růžohorek přes Sněžku a Jirka měl na báglu připevněné to divné široké prkno. V duchu jsem si říkal, to jsem na tebe hochu zvědavý. Přišli jsme na hranu ledovcového karu, bylo vidět tak patnáct metrů pod nás, dál za zlomem zela díra. Jirka si připnul prkno na lyžáky a bez zaváhání se rozjel. Hned zmizel za hranou a po chvíli jsme ho viděli vyjíždět v prašanu oblouky dole v údolí. Lanč řekl jen své typické parááda. Tehdy jsem viděl, jak se rodil snowboarding.

Míra Šmíd dal Frantovi Janatovi nákras prkna s kolečky, který získal od Američanů. Strojář Franta si v Žacléři v roce 1977 vyrobil první skateboard. Jeho kamarádům se líbilo klíčování po hladkém asfaltu a chtěli také jezdit. Západácké hračky u nás nešlo koupit, ovšem kluci měli šikovné ruce a zázemí v dílnách na šachtě. Dily odlévaly z duralu, první kolečka vyrobili ze slepených a soustružených hokejových puků. Těch měli dostatek. Až později zjistili, že se pryžové dily dají najít na skládce Rubeny Náchod. Parta více než deseti žacléřských kluků propadla skateboardingu. Brzy začaly národní soutěže. Nedávno vznikl dobře udělaný filmový dokument o začátcích nového sportu. Má jednu vadu. Aktéři z Prahy se zapomněli zmínit, že je ve všech disciplínách pravidelně poráželi chlapci ze Žacléře. Milan Melesík zvaný Miša vyhrával slalomy, Ladislav Pícha skok do výšky a Petr Minařík skok do dálky. Miša vyhrál třikrát mistrovství republiky a dvakrát Český pohár. Brzy se

Portréty dívek jsou na prknech Jana Hynka, Jiřího Zechovského a Milana Melesíka.

Salto Jiřího Zechovského.

v národní skateboardové komunitě šířily plánky na zimní prkna zvaná snowboard. To byla pro žacléřské „skejťáky“ výzva. V roce 1982 Milan Melesík koupil dýhu, neměli jinou než z mahagonu. Jeho táta Viktor mu jako mnoholetý modelář malých letadel radil s lepením. Své první prkno dokončil v deset hodin večer a už ve tři ráno zkoušel první zatáčky. Na tuhém prkně nešlo vyjet oblouk jako na lyžích, bez pružnosti se jen smýkalo ze strany na stranu. První formu na vrstvení udělali za čtrnáct dní práce ze sádry. Byla na jedno použití. Další výroba vlastních snowboardů probíhala metodou pokus-omyl. Kolegové z Poličky měli kontakty ve výrobě lyží Artis v Novém Městě na Moravě a dokázali tam sehnat hrany, lepidla, široké laminátové pásy. Na šachtě jim vyrobili kovové formy pro lepení a tvarování, zvládli i lepení za tepla. Spodní a horní vrstva již byla ze slabého plechu. Oříškem zůstalo správného prohnutí v podélném i příčném řezu a profil carvingového vykrojení. Vždyť i později vyráběné carvingové lyže vycházely z konstrukce snowboardů. Chvilu trvalo než se nejen žacléřská prkna podobala dnešním. Pojmenovali je Pterodactylus, podle ještěra, který se naučil létat. Scházeli se v dílně v Červené kolonii, kterou si pronajali od města. Tady si místní kluci vyrobili desítky snowboardů. Vymýšleli i měkká vázání zhotovená třeba z plastu modrých barelů. Všichni byli zdatnými lyžaři, vyrostli v odděle Baník Žaclér a jezdili závodně. I díky tomu mohli jako jediní snowboardisté v republice využívat vlastní sjezdovku a oddílovou klubovnu v areálu Prkenný Důl. Původní název opravdu nevycházel z jízdy na sněžných prknech. V březnu 1987 tady pořádali jedny z prvních snowboardových závodů u nás. Přijeli snad všichni z tehdy malé komunity. Z místních se tehdy ještě nikdo nedostal na stupně vítězů. Na závodech v Krušných horách se v dubnu 1988 poprvé objevili Rakušané. Měli speciální boty, svítivé kombinézy a Milan dodal, že ti kluci byli takoví čistí a voněli. Milan Melesík konečně viděl sériově vyráběná prkna. Ve slalomu skončil druhý za Luďkem Vášou, uznávaným otcem českého snowboardingu. V obřím slalomu je Rakušané porazili. Jak zírali našinci na profí vybavení, Rakušané obdivovali design snowboardů ze Žacléře. Při samovýrobě přizvali ke spolupráci výtvarníka a pozdějšího spoluzakladatele a prvního ředitele Městského muzea Žaclér Daniela Macha. Před nanášením poslední průhledné pohledové vrstvy každému na prkno nakreslil černým uhlem portrét jeho holky. Červenou barvou zvýraznil třeba jen ústa, bílý podklad rozzářily třípytky. Když potom na Klínovci na prkna ze Žacléře zasvítlo slunce, i Rakušané chtěli takový design. Hned po návratu ze závodů žacléřští jezdci sehnali stříh a jejich dívky a ženy jim ušily stejné krásné kombinézy, jako měli cizinci. Sportování za minulého režimu nebylo pouze o výkonu. Improvizace s využitím přátel a dostupných zdrojů

Žacléřskou partu s vlastními snowboardy Pterodactylus fotografoval Dan Mach v roce 1988.

vedla k úspěchu. Kromě Miši a Jirky patřili do party ještě Jan Efler, David Hledík, Jan Hynek, Mira Kadavý, Standa Kahoun, Milan Ruml, Petr Straka, Petr Vlasák a z děvčat Helena Kamenická, Miluška Kadavá či Jana Hynková. Dan Mach vylepšil nejen podobu snowboardů, ale také začátky žacléřských kluků a holek na prknech fotografoval. Jemu vděčíme za vzácné dokumenty. V březnu 1989 odjeli Češi poprvé na mistrovství Evropy do rakouského Schladmingu. Na vlastnoručně vyrobeném prkně byl Jiří Zechovský nejlepší z našich, ze třinácti zemí skončil asi v polovině výsledkové listiny.

Nezapomeňme, že na rozvoji a propagaci mladé sportovní disciplíny se podíleli také první jezdci a výrobci ze Žacléře. O čtvrt století později přinesl snowboarding ve dvou disciplínách dvě vzácné zlaté olympijské medaile. Eva Samková a Ester Ledecká sportovně vyrostly na sněhu v Krkonoších a obstály v konkurenci zemí s velkými horami i možnostmi. Příběh žacléřských nadšenců má i jeden praktický dopad. Dnes

významná evropská firma Lusti vyrábí v Žacléři lyže i snowboardy. S prkny začínal a duší podniku byl Milan Luštinec. Čerpal ze zkušeností lidí kolem Miši Melesíka. O příběhu Lusti snad přistě.

Lyže velkého mistra

Ve sbírce Městského muzea Žacléř jsou také snowboardy od místních výrobců. Mezi lyžemi od konkrétních lidí mají jedny obzvláště zajímavý příběh. Dřevěné skokanské lyže z třicátých let přinesl do muzea v roce 2001 žacléřský rodák Erich Kraus. Při předání řediteli Danielu Machovi zdůraznil, že to jsou vzácné skočky, které létaly už v Ga-Pa. Dostal je jako vlakovou zásilku od jiného žacléřského lyžaře Waltera Baiera den před jeho dodatečným vysídlením v březnu 1949. Erich Kraus na nich také skákal. Až po čase našel pod plechovou destičkou vázání ukrytý dopis od svého kamaráda. I ten předal do muzea, a Daniel mohl pátrat po původu lyží. Walter Baier v dopisu psal: „Nezapomeň, že tahle prkna poznala Garmisch, Špindlerův Mlýn, Pec, Janské

Lázně, Oberhof, Oberstdorf a mnohá jiná střediska. Tak se na nich neváhej vrhat s odvahou do hloubek. Přejí hodně úspěchů Ski Heil!“ Kdo mohl před válkou navštívit všechna tato lyžařská místa? Danovi se podařilo sehnat od sousedů v Žacléři telefonní číslo na Waltera Baiera do Norimberku. Pamětník mu potvrdil tušení, že skokanské lyže před válkou dostal od prvního mistra světa z Krkonoš Gustla Berauera. Exponát uložený ve sbírce Městského muzea Žacléř pod číslem 966/01–505 získal tímto zjištěním velkou cenu. Na dřevěných lyžích je vázání Kandahar, ale na pravé chybí péro. Plechovou podkovičku s nápisem Viel Glück, tedy hodně štěstí, na ně připevnil poslední uživatel Erich Kraus.

Městské muzeum Žacléř a Turistické informační centrum,
Rýchorské nám. 10, 542 01 Žacléř, tel. 499 739 225, e-mail:
muzeum@zacler.cz. Je otevřeno denně kromě pondělí od 9 do 16 ho-
din. www.muzeum-zacler.cz www.zacler.cz

Kde domov můj? Smutné vtipy Jiřího Petrboka v galerii Veselý výlet

Série obrazů Smutné vtipy vznikla pro Petrbokovu výstavu Hořící srdce v Národní galerii v Praze ve Veletržním paláci v roce 2018. Jde o soubor specifických maleb, charakterem provedení odpovídajících spíše kresbě, které vyjadřují osobitou satiru a kritický pohled na společnost.

V rozhovoru k výstavě Hořící srdce autor v roce 2018 uvedl: „Pro zachování určité nadčasovosti jsem zkarikoval raději ‚chudáky‘ večerníčkové postavičky nežli konkrétní politiky. Ale předpokládám, že v současné době to divák, hlavně český, bude vnímat jako reakci na směšné taškařice v naší momentální politice. Z dnešních vládců mám strach a z nás Čechů, kteří nejsme schopni rozpoznat inteligentního státníka od kašpara, mi je smutno. To se samozřejmě netýká pouze Česka a současné doby. Jakási ‚DNA‘ nebo kánon chování politiků, vůdců, ale i ‚stáda poddaných‘, se opakuje v dějinách lidstva až s hrůznou podobností a člověk si tím pádem uvědomuje stále přítomné reálné nebezpečí zotročení jakéhokoli druhu a nemohoucnosti s tím něco dělat.“

Obrazy z cyklu Smutné vtipy možná na první pohled působí jako nedbale, hnědou barvou natřené vtípky na plátně, ale ve druhém plánu si divák možná uvědomí, že kouká na tragédie lidského chování, v karikované podobě.

S potěšením si dovoluujeme prozradit, že na připravované výstavě v galerii Veselý výlet, která bude zahájena 30. ledna, autor představí také několik nových „smutných vtípů“ z prostředí Krkonoš. Jiřího Petrboka jsme se zeptali, co jej přivedlo do Pece pod Sněžkou a jestli očekává, že soubor jeho prací zapadne do zdejšího horského prostředí: „O možnosti vystavovat v této romantické lokalitě jsem se dozvěděl od Ondřeje Kochmana, který mě zároveň k výstavě vyzval, a když jsem poté přijel na instalaci a výstavu kolegy Honzy Vytisky do Malé Úpy na jaře 2021, bylo rozhodnuto. Ale jak do zdejšího prostředí moje obrazy zapadnou, netuším. V tomto směru to měl Honza se svými Krakonoši a krajinou asi lehčí... Na druhou stranu ‚materiál‘, tedy večerníčkové postavy, které jsem do obrazů použil, zná, předpokládám, každý Čech. A vědom si lokality Krkonoš, pár obrazů jsem ještě přidělal, cíleně přímo na tuto akci. Snad mně to místní odpustí.“

Výstava v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou potrvá do konce května 2021. -ok-

Dobrou noc, akryl na plátně, 210 x 50 cm, 2017–18

Wellness hotel Bouda Máma a Pecký pivovar

Provozni ředitel hotelu Bouda Máma Radek Ort v Růžovém dole vyrůstal. Tehdy u podnikové Boudy Máma měli jen stometrový kotvičkový vlek, tam začal lyžovat. Radek prošel jako většina místních dětí lyžařským oddílem Slovan Pec. Trénovali na sjezdovce Rosnička, ale Radek miloval sjezd z Růžové hory. K dolní stanici lanovky na Sněžku to měl z Boudy Máma ze všech dětí nejbližší. S Kamilem Kubečkem a Wolfgangem Bergerem udělali rekord dvaadvacet sjezdů z Růžové hory za den. Nejrychlejší jízdy měli pod čtyři minuty. Nejlepší Radkův závod byl ve sjezdu. V Jablonečku na sjezdovce Šachty se jel krajský přebor. Kluci z Pece měli jen jednu dlouhé sjezdové lyže od Mily Sochora. V závodě se na nich vystřídal hned tři a nejrychlejší Radek se stal krajským přeborníkem. Dnes s rodinou bydlí u třetího sloupu lanovky Portášky, tak lyžuje především ve Velké Úpě. Ovšem, v roce 2015 náčelník, jak říkají majiteli Boudy Máma Vladimíru Niklovi, postavil u hotelové sjezdovky nový vlek a zřídil technické zasněžování. Radek si vzpomněl na oblíbené oddílové závody a navrhl pořádat je pro děti hotelových hostů. Nápad se osvědčil. Každý čtvrtek od deseti hodin je ředitel hotelu také stavitel tratě, startér a rozhodčí. Rodiče povzbuzují lyžaře velkými kravskými zvonci jako v Alpách. Děti se startovními čísly jedou obří slalom, výkon jim měří časomíra. Výsledný čas vidí v cíli na velkém displeji. Náčelník zapisuje výsledky a potom předává diplomy a medaile, které lyžaři mohou vyhrát jen na svahu u Boudy Máma. Radek Ort je asi jediný rolbař v republice, který upravuje svah v bílé košili a ve společenském obleku. Když má v hotelu vše zajištěno, skočí do moderní rolby a připraví pro hotelové hosty perfektní sjezdovku. Při firemních akcích nepořádají závody, ale večerní lyžování s obsluhou u sněhového baru. Náčelník má na starosti kluziště, které v zimě vytvoří na velkém tenisovém kurtu. Hosté si půjčí brusle a hokejky, branky mají připravené. Jednou týdně si přicházejí zahrát hokej lanovkáři z lanovky na Sněžku. Tyto dvě zimní aktivity jsou malým výběrem z bohaté nabídky osvědčené služby.

Hotel v horách

V Růžovém dole nedaleko oblíbené vycházkové cesty do Obřího dolu vznikl areál Wellness hotelu Bouda Máma. Po modernizaci a rozšíření původního dřevěného domu přibyl v sousedství čtyřhvězdičkový hotel. Do objektů s dobře vybavenými hotelovými pokoji a apartmány se vstupuje vlastním vchodem s lyžárnou se skříňkami a sušáky na boty. Wellnessový program tvoří především bazén s protiproudem a vířivkou. Po ochlazení v Kneippově lázni mohou následovat masážní sprchy. Pro hosty je připravená relaxační část s absolutním klidem a čtyřmi saunami. Vyberou si mezi tradiční finskou, solnou, laconiem nebo bylinkovou.

Sportovní vybavení hotelu nabízí hřiště na squash, stolní tenis, posilovnu se sedmi stroji včetně kola na spinning a stepper. Venkovní hřiště na tenis, volejbal a nohejbal se v zimě mění na oblíbené kluziště navštěvované hosty ze širokého okolí. Jinou zábavu poskytuje bowlingová dráha nebo biliár. Nejmenší děti se zabaví v dětském koutku. K hotelu patří lyžařský vlek se zasněžovanou sjezdovkou. Vlastní skibusy dopraví sportovce rychle do skiareálu. Vozy hostů parkují v údolí v hotelových garážích a na vlastním parkovišti. Před recepcí je vyveze hotelové taxi. Vedle hotelu je druhá restaurace s grilem a pizzerií, na kterou navazuje Pecký pivovar. Na jídlo a ochutnávky piva sem přicházejí turisté i místní z celého údolí.

Pivo Sněžka

Součástí hotelu Bouda Máma je pivovar. Jméno piva Sněžka není jen obchodní značkou. Pro vaření je důležitá kvalitní měkká voda, kterou poskytuje historické jímání na svazích Růžové hory. Vlastnosti piva určuje sládek Jan Kylberger původem z Plzně. Inženýr v oboru pivovarnictví vytvořil nová piva v malých objemech, a proto s poctivou chutí. Znalci hledají tradiční chuť českého piva v minipivovarech, kde je nefiltrují a nepasterizují. Pivo Sněžka se vaří kombinací různých sladů a pěti druhů chmele včetně speciálních na svrchně kvašená silnější piva. Pak se přidají pivovarské kvasinky a sládek zvolí, při jaké teplotě nechá přeměnit cukr na alkohol. Následuje nejméně měsíční zrání v nerezových tancích. Pecký pivovar letos vaří šest druhů piva Sněžka. Základem je spodně kvašená světlá výčepní desítka, světlý ležák dvanáctka plzeňského typu, tmavá silná svrchně kvašená třináctka a speciální pivo IPA o „kronošké síle“ 1 603 metrů, vlastně 16,03 stupňů. Nabídku doplňuje speciál v podobě silného svrchně kvašeného piva 14° RED IPA a velmi silný speciál rovněž svrchně kvašený Belgian Triple Blond 18°. Vedle ochutnávky piva nabízí pivovarská restaurace speciality z grilovaného masa i vlastní udirny. Součástí pivovaru je i moderní pivní lázeň. Všechny čtyři druhy piva Sněžka se čepují i v hotelové restauraci. Obě jsou jen deset minut od dolní stanice lanovky na Sněžku, otevřeno mají po celý rok denně od 11 do 23 hodin. Lahvové pivo Sněžka v litrových a půllitrových lahvích i v dárkovém balení je k dostání na několika místech v údolí, včetně obou provozoven Veselého výletu.

Pecký pivovar a Bouda Máma Wellness hotel v Peci pod Sněžkou
čp. 124, PSČ 542 21, majitel Vladimír Nikl, tel. hotel: 602 304 989,
tel. rezervace ubytování: 244 465 666, e-mail: hotel@boudamama.
cz, www.boudamama.cz. Domluvíte se i německy, polsky a anglicky.

Vyhlášení vítězů lyžařského závodu s udělením medailí Boudy Máma.

Před jednatřiceti lety jsem pobýval dva měsíce na Aljašce a Yukonu. Ve vesnicích a samotách se dalo poznat, že tu lidé žijí teprve chvíli a příroda si může jejich krajinu vzít snadno zpět. Ptal jsem se místních, jestli se tu narodili. S výjimkou indiána Billa, se kterým jsem se poznal při chytání ryb v řece Susitna, všichni přišli z jiných míst Ameriky i Evropy kvůli unikátnímu způsobu života. Jedinými rodáky byly jejich děti. Jednou si mezi mě a Billa sedl na břeh řeky chlapík, myslím z New Yorku. Když slyšel na zde nejčastější otázku odpověď, že z Československa, pravit: „Václav Havel is the great man.“ Po chvíli ticha se předvedl ještě jednou znalostí o naší zemi: „Vy jste vyhnali všechny lidi z toho Sudetenlandu.“ Tím mi připomněl, že jsme na tom podobně jako lidé na Aljašce. Kromě několika zbylých starousedlíků, jako tady indiánů, všechny rodiny přišly do Krkonoš teprve nedávno. Naši prarodiče a rodiče osidlovali pohraničí a měli k tomu různé důvody. Stejně jako na Aljašce nebyli všichni zlatokopové. Náš děda Josef chtěl mít vlastní pekárnu a k tomu lyžovat, táta Miloš jako jedenáctiletý do toho neměl v létě 1945 co povídat. Pak jsem vytáhl největšího pstruha v životě a už se neřešilo, kdo je odkud. Na příhodu z Aljašky jsem si vzpomněl, když Eva, Klára a Pavlína z naší neziskovky Paměť Krkonoš přišly s nápadem, vyptávat se lidí, proč se jejich rodiny a oni sami ocitli v kraji pod Sněžkou.

-pk-

Lidé vytvářejí místo, kde žijí, a to místo zase formuje je. My máme to štěstí, že můžeme obývat krajinu tak krásnou a výjimečnou, jakou Krkonoše bezesporu jsou. Ne všechny oblasti bývalých Sudet mají takové dispozice a přednosti jako náš region. K problémům měst a obcí, kde došlo po roce 1945 téměř ke kompletní výměně obyvatelstva, patří jistě více či méně patrná vykořeněnost jejich obyvatel. Ani dnes po třech či čtyřech generacích mnozí nedokázali zakořenit a přijmout místo, kde žijí, zcela za své, zvelebovat ho a mít ho rádi. U nás v Krkonoších se to, myslím, již nějakou dobu daří. Velmi k tomu přispívají hory, nádherná příroda, potřeba pospolitosti a také vůle čelit drsnějším klimatickým podmínkám. Samozřejmě i zdejší život má svůj rub, kdy se kvůli atraktivnosti našeho regionu potýkáme s úbytkem obyvatelstva, protože si zde mladí lidé nemohou kvůli závratným cenám pozemků a domů pořídit pro své rozrůstající se rodiny stálé bydlení a odcházejí dolů do kraje. Věříme ale, že i to se podaří časem změnit.

Když se přistěhujete do starobyklých vesnic jižní Moravy, budete dlouho náplavou, říká se tu, že vás tak berou klidně i dvacet třicet let. My v Krkonoších jsme, až na několik desítek „domorodců“ – potomků rodin dřívějších usedlíků, všichni náplavy. Což tu ale nebereme úkorně, může to být i vyhoda! Vytváříme tak výjimečně rozmanité a pestré společenství.

Kdo tedy ale vlastně jsme? Jací lidé tu dnes žijí? Jaké je DNA Krkonoš v roce 2022?

Na to se ptá nový projekt naší neziskovky Paměť Krkonoš, který jsme s Klárou pojaly jako statistický dotazník, s jehož pomocí pátráme, kdo první z rodiny současných obyvatel přišel po roce 1945 do Krkonoš. Náš IT expert Petr Kysela na tomto základě připravil interaktivní formulář, který sbírá anonymní statistická data, ze kterých se dozvíme, odkud, kam, kdy a také proč přišli a stále přicházejí lidé do Krkonoš. Dotazník jsme s Klárou připravovaly hodně pečlivě. Nejprve jsme se ptaly přátel a známých, a je až neuvěřitelné, s jakou chutí se téměř všichni nořili do „paměti“ své rodiny a vzpomínali, jak to bylo. Za pozornost stojí také důvody, proč sem lidé přicházejí. Zpočátku to byla příležitost nového začátku s možností znovuosidlit hory opuštěné Němci, pak zejména pracovní umístěnka, později samozřejmě nechybí „za láskou, kvůli horám, aby děti vyrůstaly ve zdravém prostředí“ a spousta jiných. Naše zjištění jsme si potvrdily terénním výzkumem na komunitní akci Otevřená ulice 2020, kdy vznikla mapa, kam mohli lidé sami zakreslit odkud a kam lidé do Krkonoš přišli. A to bylo zajímavé! Třeba paní Jana, která nejprve tvrdošíjně trvala na tom, že „ona je přece odsud“, protože se narodila v Trutnově stejně jako její rodiče, si pak ale vzpomněla, že to byl přece její dědeček, který se přistěhoval z malé vesnice na Vysočině v roce 1952. Když kreslila svou linku do mapy, protla se s linkou vedle právě kreslící paní Věry, a tak zjistily, že jejich prarodiče bydleli ve vedlejších vesnicích. Teď už se znají. Už si nejsou cizí. Mladoch Fida zase musel vyrazit na návštěvu za svou babičkou, aby ji podrobně vyzpovídal a konečně se dozvěděl, odkud sem jeho rodina přišla. Nebo když partička na malém mejdanu zjistila, že jich pět z deseti přišlo do Krkonoš z Brna... Každý máme svůj příběh. O ten svůj se můžete podělit již od 1. února 2022 na www.dnarkonos.cz. Zde kromě vyplnění formuláře se základními daty máte možnost rozepsat váš příběh či připojit fotografii. Vyplnění dotazníku vám zpřijemní animovaný film, ve kterém vyprávíme čtyři příběhy krkonošských novousedlíků. DNA Krkonoš zkoumáme v prostoru celých hor, tzn. i na polské straně, a to i díky grantu od Evropské unie pro česko-polskou spolupráci v projektu Zachraňme paměť Krkonoš!. Rozhodně se jedná o unikátní prvovýzkum a těšíme se na jeho výsledky! To budou v kraji koukat...

Život je příliš krátký na to stále jen hledat, co nás odlišuje, a tudíž rozděluje. Nechceme raději nacházet, co nás spojuje, což mohou být naše příběhy a místo, kde žijeme?

Eva Hrubá, ředitelka Paměti Krkonoš
www.pametkrkonos.cz

Snímky z animovaného filmu DNA Krkonoš, který můžete již nyní zhlédnout na YouTube kanálu Paměť Krkonoš.

Legenda krkonošského lyžování

Zapsaný ústav Paměť Krkonoš zpracovává také rodinné archivy, kde jsou uloženy i neznámé informace a originální fotografie. Přiřazujeme je k jednotlivým objektům, lidem, událostem a autorům obrazových děl. Zpracovali jsme již několik cenných fondů lyžařů. Materiály z Pece nám poskytli například Milka a Jiří Brožovi, Alena Glášrová, Dáša rozená Luczková, Alena rozená Nováková, Dušan Porubský a z Janských Lázní především Martin Vojtěch. Zvláštní respekt si zaslouží materiály nejúspěšnějších závodníků. Josef Adolf nám zpřístupnil dokumenty svého otce Josefa Adolfa z Pece, úspěšného účastníka první zimní olympiády v roce 1924. Teď k tomu přibyla krabice jeho korespondence nalezená při opravě Čapkovy, dříve Adolfovy boudy. Kurentem psané listky a dopisy z Velké války zatím čekají na zpracování. Fotografie, novinové výstřižky, získané ceny a medaile i rodinné dokumenty mistra světa z roku 1939 Gustla Berauera jsme zpracovali díky pochopení jeho syna Christopha. Učitel Miloslav Sochor dobře fotografoval, nejen jeho snímky máme z archivu Mily Sochora. Vybrané lyžařské fotografie ze sto dvaceti let krkonošského lyžování najdete na poslední straně tohoto vydání. Některé zachycují naše legendy. Co nám síly stačí, získaná, zpracovaná a zařazená data vkládáme postupně i s uvedením zdroje do databáze Archa Krkonoš.

Bobas a Bobaska

Jana Zemanová dnes Erlebachová a její bratr Bohumír Zeman jsou živé legendy krkonošského lyžování spojené se Špindlerovým Mlýnem. Jejich rodiče Bohumír a Růžena Zemanovi přišli na Krausovy Boudy v roce 1955. Bydleli v jednotřídní škole, kde maminka učila. Otec pracoval jako fotograf ve špindlerovské fotoslužbě. Později ze svých kvalitních snímků krajiny vydal v nakladatelství Orbis pohlednice. Zatím jen některé najdete zpracované v databázi Archa Krkonoš v rubrice autoři. Bohumír starší studoval na akademii hudby, hrál na trubku ve filharmonii. V mládí sportoval, běhal dlouhé tratě, na kterých nepředběhl svého soupeře Emila Zátopka. Ale nebyl lyžařem. Růžena Zemanová stačila na lyžích své dceři Janě jen do pěti let. Když jim nemohli pomoci s technikou jízdy, zabezpečili je materiálem. Jana k tomu říká: „Rodiče šetřili jen na lyže, máma chodila osm let v jedné bundě.“ Při prvním lyžování na nových lyžích ji po pádu jedna sjela do lesa a zlomila se za patou. Držela jen na umělé skluznici. Táta lyži slepil a svrchu zpevnil slabým prkénkem. Jana na nich druhý den vyhrála závod.

Nikdy jsme neslyšeli, že by Bohumírovi mladšímu někdo řekl jinak než Bobas. Není třeba dodávat příjmení a každý ví, o koho jde. Mladší sestra Jana jméno zdědila, proto je pro přátele Bobaska. Oba byli výjimeční od žákovských kategorií. Bobas se mohl jako první na domácí scéně měřit se starším Milou Sochozem. Mnohokrát se prosadil do první desítky ve Světovém poháru. V březnu 1980 stál v obřím slalomu v kanadském Mont-Sainte-Anne na stupních vítězů. Vyhrál závody Evropského

poháru, v Kitzbühelu v rámci závodů SP na Hahnenkammu kombinaci slalomu a sjezdu. Proto má dodnes na zdejší lanovce kabinku se svým jménem. Učitelka Růžena Zemanová vystříhovala z novin a zapisovala výsledky nejen svých dětí. Později psala pro město Špindlerův Mlýn kroniku. Jana, naše spolužačka ze špindlerovské školy, nám poskytla krabici těchto dokumentů. Badatel Paměti Krkonoš Pavel Dvořák vše zdigitalizoval. Zajímavý je soubor dokumentů k vyloučení Bobase z reprezentace v době, kdy byl ve skvělé formě. Tehdy nejen lyžařský svaz trpěl nemocí zvanou vyžírková. Nakazili se funkcionáři i někteří trenéři. Západní firmy dodávaly reprezentantům lyže, boty i oblečení. Bobas vynikal především ve slalomu, kde je kontakt s tyčemi extrémní. Zatímco jezdil v obyčejném svetr, jemu určené speciální vyztužené oblečení nosili trenéři a jiní. Snad aby se neotloukli cestou z hospody. Když byl na vrcholu kariéry, troufl se ozvat a ve vyhrčené diskuzi jednoho trenéra chytl pod krkem. V dokumentech, především v novinových zprávách, je vše jen v náznacích. Zajímavé je Bobasovo odvolání proti vyloučení z reprezentace následované zákazem účasti na mistrovství světa a ztrátou těžce vyjetých bodů ve Světovém a Evropském poháru. Nejspíš věty formulovala učitelka Zemanová. Bobas potom na mistrovství republiky 1982 deklasoval soupeře ve všech čtyřech disciplínách. Onen trenér to zdůvodnil, že Zeman byl na rozdíl od jejich svěřenců psychicky odpočatý. Toho si všimli v redakci satirického časopisu Dikobraz a ptali se, proč tedy neodpočívají i reprezentanti a potom neporazí celý svět. V mužské reprezentaci dodnes nikdo neudělal výsledky jako Mila Sochor a Bobas Zeman.

Bobaska byla stejně nadaná a zarputilá jako bratr. Už ve čtrnácti letech jela závod Světového poháru Kritérium prvního sněhu ve Val-d'Isère. V roce 1976 startovala v Evropském poháru s číslem 102. Protože zajela dvanáctý čas, museli pořadatelé odložit zahájení druhého kola, aby si mohla prohlédnout trať a stihla start. Brzy byla na stupních vítězů mezi o pět let staršími ženami. Stejně jako bratr má medaile z mistrovství Evropy juniorů. V nejlepší formě v zimě 1981 večer před startem závodu Světového poháru ji trenér nařídil běžecký trénink. Namítala, že je led a tma, vyběhnout ale musela. Zlomila si kotník. Tehdy nebyla žádná ochranná doba pro uzdravení, jakou mají reprezentanti dnes. Zranění znamenalo v juniorském věku konec kariéry. Bobas odešel trénovat reprezentaci Lichtenštejnska a po roce 1989 byl aktivní ve FIS i ve Svazu lyžařů ČR. S Janou a dalšími přáteli založili Ski klub Špindl, kde vyrostli mnozí reprezentanti, také jejich děti Andrea Zemanová a Lenka Erlebachová.

Toto vydání Veselého výletu by nevzniklo bez přízně lyžařů. Pomohla nám Sylva Dlouhá, Jana Erlebachová, Zdeněk Formánek, Květoslava Jirsová, Milan Melesík, Roman Odvárko, Blanka Sochorová, Danuta Štrougalová, Alena Uhrová a další. I tak mohly vzniknout nepřesnosti, které rádi ve zpracovaných fondech opravíme.

VESELY VÝLET®

ochranná známka

Sezónní noviny Veselý výlet, Temný Důl čp. 46, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 298, e-mail: info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz, vydavatel/redaktor: Lenka, Miloslav a Pavel Klimešovi, jazyková úprava: Eva Hrubá, fotografie: Marta Czernin-Morzin, Jindřich Eckert, Zdeněk Formánek, Miloslav Hladík, František Hromátko, Pavel Klimeš, Daniel Mach, Vladimír Nikl jun., Hanuš Roubíček, Stanislav Ondráček, Bohumír Zeman sen. a archiv vydavatelů, sazba: Tisk Ofset a.s. Úpice, tel. 499 881 171, tisk: Profi-tisk group s.r.o., Olomouc, překlad do němčiny: Hans-J. Warsaw, uzávěrka: 10. 12. 2021, náklad: 40.000 kusů, z toho 25.000 kusů v české a 15.000 v německé verzi. Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 57/léto 2022) poštou, pošlete spolu s adresou 50 Kč, jste-li z České republiky, nebo 200 Kč, jste-li v cizině, nebo si noviny objednejte osobně v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole nebo v Pecí pod Sněžkou.

Veškerá autorská práva vyhrazena!

Bohumír Zeman v pěti letech při jarním tréninku 1962 pod Špindlerovou boudou.

Sourozenci Bohumír a Jana ve Svatém Petru na jaře 1964.

Ingemar Stenmark a Bobas na MS juniorů v roce 1974.

Toni Sailer v červené kombinéze přihlíží předávání cen Bobasovi za vítězství v kombinaci v Kitzbühelu 1981.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE – SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel.: 499 874 298

v Peci pod Sněžkou, tel.: 499 736 130

e-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30–17.30 (v hlavní sezóně do 18.00)

Fotografie lyžařů jsou z různých fondů zpracovaných pro databázi Archa Krkonoš®.

